

QARQARU SAYINSE ROSAANOTE MAXXAFA UMI KIFILE

Qixxeessitinori Buuxxinorinna Silanchimma Buuxxinori::

Birhaanu Wondimmu Tule (M Sc.)

Alemu Gabbiso Mirga (BSc.)

Sisay Fetteera Rooddamo (M Sc.)

Yoonaas Daalecha Irato (B Sc.)

Keensiisinohunna Gumulsiisinohu:

Birhaanu Wondimmu Tule (M Sc.)

Gaamote massagaanchi: Daanieel Xoonu Wotaro (MA.)

Gaamote Amaalaano: Leggesse Burraaqo Lole (MSc.)

Demisse Shimellisi Gawiiwa (MSc.)

Lawaxaayyo Leggesse Waaqo (MSc.)

Suudisaanchu: Tesfatsiyooni Daawiti Maddebo (BEd., BSc.)

Misilete Ogeessi: Antene Miliyooni Yihuni (BSc.)

**ITIYOPHIYU FEDERAALITTE
DIMOKIRAASITTE MOOTIMMA ROSU
MINISTERE**

**SIDAAMU DAGOOMU
QOQQOWI MOOTIMMA ROSU
BIIRO**

Galata

Kuni maxaafi rosunna qajeelshu finoote kaarti amanyooti hedo rosu minisitere qixxeessitinoha rosu budi taje kaima assatenni Sidaamu Dagoomu Qoqqowu Mootimma Rosu Biironni qixxaawinoha ikkanna qixxeessatenna attamate fulo Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimmanna Federaalete Rosu Minisitere xaphoomu rosu buuxo pirogiraame (GEQIP-E) baattino.

Ledoteno, maxaafa qixxeessate woxunni, mannu wolqanninna uduunnichunni, hasi'nanni taje aatenni, uurrinshansa fajjatenni, rosichonsanna egennonsa beehatenni, hattono wole babbaxxitino doogonni irkissu bissara, uurrinshubbaranna hallanyooti baalunkura rosu biiro galata shiqishshanno.

© Hinkiilote Qoosso

Konni maxaafiti hinkiilote qoosso 2016 M.D Itophiyu Federaalitte Dimokiraasitte Rippaabilike Rosu Ministerenna Sidaamu Dagoomu Qoqqowu Mootimma Rosu Biiro Jajja Ikkanna Seeraancho Hinkiilote Qoosso Agarantinote.

Umi Attamo - 2016 M.D

Sidaama / Hawaasa

FOOLIISHSHO MITE.....1

OLLIINKE HEERANNOWA.....1

1.1. Dargu tiro.....	2
1.1.1. Darga.....	2
1.1.2. Qarqaranke.....	4
1.1.3. Qachanke.....	6
1.1.4. Ollaa.....	8
1.2. Shoole Raga.....	12
1.3. Rosu Mini Hoowe.....	16
1.4. Kaartu aana raga leellisha.....	17

FOOLIISHSHO LAME.....23

BISU KIFILLA.....23

2.1. Gobbaaydi Bisi Kifilla.....	24
2.2. Huwattote bisi kifillanna Horose.....	26
2.2.1 Onte huwattote bisi kifilla.....	26
2.2.2 Huwattote bisu kifilla horo.....	28
2.2.3 Huwattote bisi kifillanna qarqaru ledo noonsa xaadooshshe.....	30
2.3. Bisu Keeraanchimma Agadha.....	40
2.4. Wolootu keeraanchimma Agara.....	45

FOOLIISHSHO SASE.....	51
KALAQAMU QARQARA.....	51
3.1. Qarqarinke Diilallo Gade.....	52
3.1.1.Barru hashshunna wogga.....	52
3.1.2.Diilallote garanna diilallote gade.....	55
3.1.3.Diilallote gade soorrama.....	56
3.2. Kalaqamu Qarqarira Heerannore.....	59
3.2.1.Lubbo noonsari akata.....	60
3.2.2. Lubbo noonsakkiri akata.....	65
3.3. Lubbo Noonsari Gaamo.....	66
3.4. Qarqaraho Heedhanno Saadanna Afantanno Yanna.....	71
3.5. Saada Addi Addi Akatinsanni gaama.....	72
3.6. Ishine Maareekkanna Wirro Qole Horonsira.....	77
FOOLIISHSHO SHOOLE.....	83
DAGOOMU QARQARA.....	83
4.1. Qarqaraho Heedhannota Horo uytanno mu'ro.....	84
4.1.1 Sagalimmate horo uytanno mu'ro.....	85
4.2 Maatenkenna loosonsa.....	88
4.2.1 Maatenna maatete Miilla.....	88
4.2.2.Maatete miilla.....	88
4.2.3. Maatete miilla loosu qeecha.....	90
4.2.4. Maatete miilla mereero heerano xaadooshshe.....	94

4.3. Heerate may hasiisannonke?.....	96
4.3.1. Maatete kaimu hasatto.....	96
4.4. Rosu minenna rosu mini giddo afamannore.....	100
4.4.1 Rosu mini hoowe.....	101
4.4.2. Rosu minenna rosu mini qarqari misile loosa.....	104
4.5 Darawote ledο xaadooshshenna gamba yee loosate dandoo.....	106
4.5.1. Darawote ledο gamba yine godo'la.....	106
4.5.2. Darawote ledο gamba yine loosi'ra.....	107
4.6 Rosu mini amanyootenna wodho.....	108
FOOLIISHSHO ONTE.....	113
YANNITE DAGOOMU HAJUBBA.....	113
5.1. Kolishsho woy asiphaaltete doogo horonsi'neemmo ga'ra.....	114
5.1.1. Kaameelu doogo.....	114
5.1.2. Kaameelu doogo aana ha'nanni yannara assa hasiissanno qoropho.....	115
5.1.3. Kaameelu doogo aani dano.....	116
5.2. Echi Ayi Vi/Eedisi (HIV/AIDS).....	119
5.2.1. Eedisi xibbi taraawanno doogo.....	119
5.2.2. Eedisi xibbi taraawannokki doogo.....	121
5.2.3. Echi ayi vi /Eedisi iillishanno gawajjo.....	122

Bitima

Kuni maxaafi xaphoomunni onte fooliishsho amadinoha ikkanna mitte mittente fooliishsho hunda umiseti qara amadonna qara amado hunda cinaancho amado noosi. Umi fooliishsho olliinke heerannowayitannota qara amado amadde hundaseenni dargunna ragu tiro, raga horonsidhine qarqari'nera nooricho bada, shoole raga horonsidhine qarqari'nera noorichi raga kultinanni gara, rosi'ne mine, heedhinanni minenna ollii'ne raga leellishatenna kaarta kaayissine rosi'ne mini raga wolu raginni amadisiissine xawissinanni gede dandiisiissanno amado noose.

Fooliishsho lame bisu kifilla yitanno qara amado nooseta ikkitanna woroseenni; gobbaaydi bisu kifilla, onte huwatote bisu kifilla, huwatote bisu kifilla qarqaru ledi noonsa xadooshshe tunsichu xawaabbu ledi noosi xaadooshshenna mannimanke keeraanchimma agadhte doogonna horose leellishshanno. Fooliishsho sase, sase qara qara ikkitino amado; diilallote gara, diilallote gade, kalaqamunni sa'e sa'e ikkitanno ikkito, lubbo noonsari akata, uytanno horo, ishine fine mareekkanna wirro qolle horonsira yitanno rosu amado afidhino. Fooliishsho shoote qara qara ikkitinoti onte kifle noose; maatenna maatete miilla, maatete loosu qeechanna maatete kaimu hasatto, ollaaho heedhannota horo uytanno mu'ro, darawo'ne ledi heeranno'ne xaadooshshe, qarqara'ne gawajjamikkinni hiitto assitine horonsidhinanniro kultanno amado noose.

Fooliishsho onte yannitte dagoomu hajubba yitanno qara amado nooseta ikkitanna woroseenni umi'nera, dagatenna gobbate ikkitinanni qansoota ikkate gawajjanno'nere affine umo'ne gawajjannorinni yaano kaameelunni dagganno danonninna Echi Ayi Vi/ Eedisi (HIV/AIDS) vaayresenni dagganno danonni agadha dandiitinanni gede rossinanni rosi ledo xaadissine rosate kaa'litanno amado noosete.

Konni kaiminni mitte mittente fooliishsho hunda worroonnita rosate dandoo ikkadimmate rossinanni gede tittirshunni shiqqinota rosu amado rossinanni woyte jawaatanna kaajjado beeqqo assatenni rosiisaano kultanno'ne garinni wodanchitine loosatenni egenno'nenna dandoo'ne bowirsidhinanninna afidhinoonni egenno loosu aana hosiissinanni yine agarranni.

FOOLIISHSHO MITE

OLLIINKE HEERANNOWA

Xaphooma Rosate Dandoo

Rosaano tenne fooliishsho rossu gedensaanni;

- Dargu hedo xawissanno.
- Gura, qiniite, albiidinna badhiidi raga baddanno,
- Gura, qiniite, albiidinna badhiidi raga horonsidhe qarqarinsara nooricho kultanno,
- Qarqarinsara noorichi raga gura, qiniite, albanna badhiido horonsidhe baddanno,
- Rosaano rosinsa hoowe giddo mittu dargi raga wolu darginni hiikkaanni nooro xawissanno,
- Rosinsa mine, heedhanno minensanna olliinsa raga leellishshanno,
- Kaarta kayisse rosinsa mini raga wolu raginni amadisiisse leellishshanno

Qara Qara Rosu Amado

1.1. Dargu tiro

1.2. Shoole Raga

1.3. Rosu Mini Hoowe

1.4. Kaartu aana raga leellisha

1.1. DARGU TIRO

Qara qara qaalla

Darga	Kalaqamunni afamannore
Qarqara	Manchu beetti loosinore
Qacha	Raga
Ollaa	Kaarta

1.1.1 DARGA

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- Dargaho yaa mayyaatero xawissanno,
- Heedhanno dargi su'ma kultanno,
- Rosaano misile la'e addi addi uurinsha noo darga leellishshanno.

Xa'mo;

1. Dargaho yaa mayyaate?

2. Ki'ne mini heeranno dargi su'ma mayyiinanni?

Dargaho yaa mitturichi heeranno woy afamanno waate.

Lawishshaho:

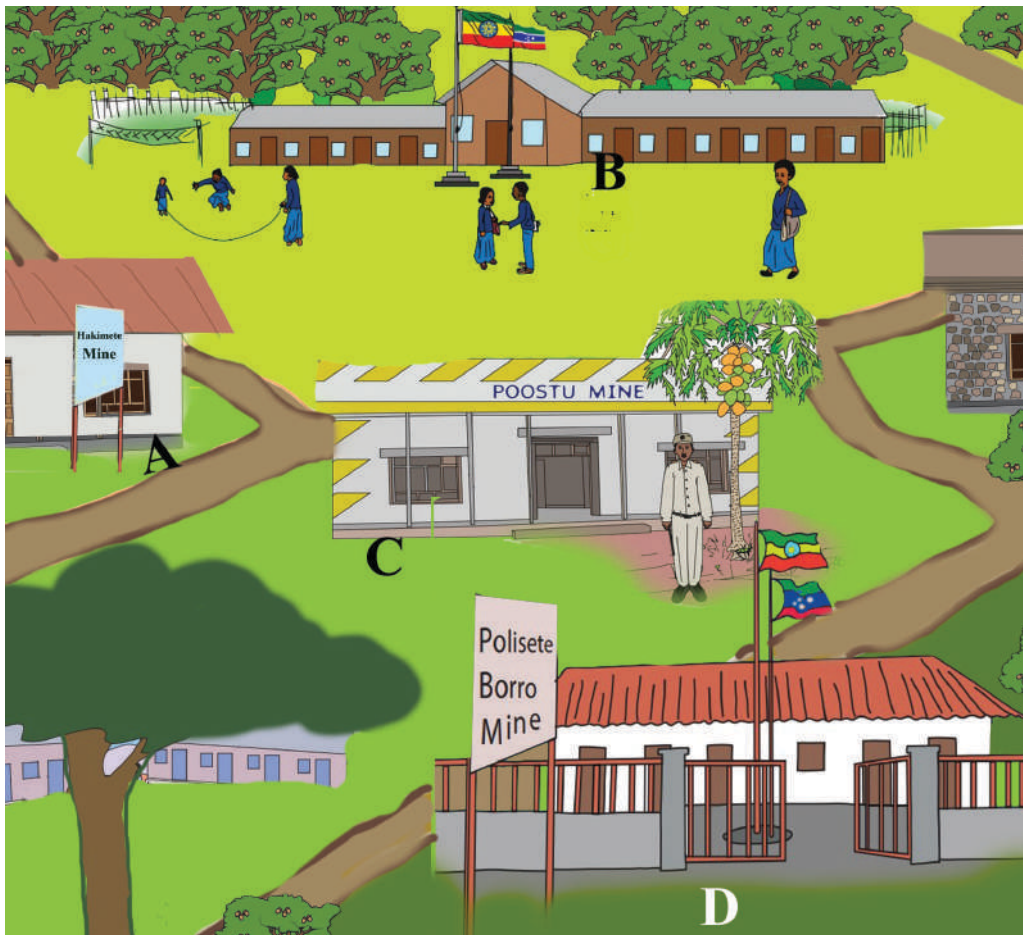
- ki'ne mini afamanno base
- rosi'ne mini afamanno base

- Fayyimmate gargarooshshi mini afamanno base
- olluu gashshooti borro mini leellanno base
- dubbo anfanni base,woleno kore labbanore.

Rosiishsha 1.1

Xa'mo:

Konni woroonni noo missile buuxxine la'ine mule'ne noo jaali'nera fidalla leellishshanno darga marichi leellannoro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 1:1 Babbaxxino darga leellishshanno missile.

Lawishshaho:

1. “A” fidale Fayyimmate agarooshshi borro mini noowa leellishshanno
2. “B” fidale rosu mini noowa leellishshanno.
3. “C” fidale poostu mini noowa leellishshanno.
4. “D” fidale poolisete borro mini noowa leellishshano.

1.1.2 QARQARANKE

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- qarqaru maatiro xawissanno,
- qarqarinsara hee’rannore kultanno,
- qarqarinsara heerannore kalaqamunni afamannoreenna manchu beetti loosinore baddanno.

Xa’mo:

Konni woroonni noo xa’mo jaali’ne ledoo hasaabbine dawaro qolle.

1. Qarqaraho yaa mayyaate?
2. Qarqari’nera afamannori maa maati?
3. Qarqari’nera heerannore kalaqamunni afamannoreenna manchu beetti loosinore baddine rosiisaanchi’nera woy rosiisaancho’nera kulle.

Qarqaraho yaa hee'neemmo dargira albaanni, badheenni,
guraanninna qiniiteenni hige heeranno baychooti.

Qarqarinkera heerannore lamewa gaamme la'neemmo.

Insano:

1. Kalaqamunni afamannoreenna
2. Mannu loosinore yine gaammanni.

Kalaqamunni afamannore yineemori kalaqamunni
heeranoreeti.

Lawishshaho: mu'ro , waa, bushsha, saada, woleno kore
labbanore kalaqamunni afamanoreeti.

Mannu loosinore yineemori manchu beetti egenosinna
ogimmasi horonsi're loosinoreeti.

Lawishshaho: Mine, Rosu mine, barcima, kolishsho saleeda,
chooke, kaase, woleno kore labbanore.

Rosiishsha 1. 2

Konni woroonni noo xa' muwara taalo dawaro doortine qolle.

1. Qarqaraho yaa hee'neemmo dargira albaanni, badheenni,
guraanninna qiniiteenni hige heeranno baaychooti.

A. Halaaleho B. Kaphoho

2. Qarqaraho heerannohu, kalaqamunni afamannohu
hiikkonneeti?

A . Bushsha B. Barcima C . Kaase

3. Qarqaraho hee'rannohu mannu loosinohu hiikkonneeti?

A. Mu'ro B. Mine C. Saada

4. Konni woroonni noori giddo mannu loosinore calla baddine woriidosi xuruurre.

mine	bushsha	chooke
barcima	waa	saada

5. Konni woroonni noori giddo kalaqamunni calla afamannore baddine woriidosi xuruurre.

waa	bushsha	barcima
chooke	mine	saada

1.1.3 QACHANKE

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- qachaho yaa mayyaatero kultanno,
- qarqarunna qachu mereero noo badooshshe xawissanno,
- qachinsara heerannore baddanno.

Rosaano;

Konni woroonni noo xa'mo jaali'ne ledoo hasaabbine dawaro qolle.

1. Qachaho yaa mayyaate?
2. Ki'ne mini heeranno qachi su'ma kulle?
3. Qachi'nera heerannori maa maati?
4. Qarqarunna qachu mereero noo badooshshe xawisse.

Qachaho yaa mittu ollii giddo heedhanno baseeti.

Mittu qarqarira heeranno manni gamba yee qacha ikkanno.

Lawishshaho: Laanqamo''oo qacha, Dangiiteoo qacha.

Qachinkera babbaxxinori kalaqamunni anfanirinna manchu beetti loosinori hee'ranno.

Xa'mo;

Qarqaranke yitanno amado rossinni yannara qarqaraho anfaniri maa maatiro rossinoonni.

Qarqarahono kalaqamunni heerannoreenna manchu beetti loosinore anfanni.

Konni woroonni noo misile gaamotenni la'ine qachi'nera kalaqamunni anfannireenna mannu loosinore baddine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 1.2 kalaqamunni anfannireenna mannu loosinore
leellishshanno misile

1.1.4 OLLAA

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- **ollaaho yaa mayyattero kultanno,**
- **qachunna olluu mereero noo badooshshe
xawissanno,**
- **olliinsara kalaqamunni heedhannoreenna mannu
loosinore badde xawissanno.**

Rosaano;

Konni woroonni noo xa'mo jaalla'ne ledoo hasaabbine dawaro qolle.

1. Ollii'ne su'ma mayyiinanni?
2. Qachunna olluu mereero noo badooshshi maati?
3. Ki'ne ollii giddo may may afamannoro jaala'ne ledoo
hasaabbine rosiisanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Mittu qarqarira heeranno manni gamba yee qacha kalaqanno.

Lamunna hakkuuy alee ikkitanno qachuwa gamba yite ollaa kalaqanno.

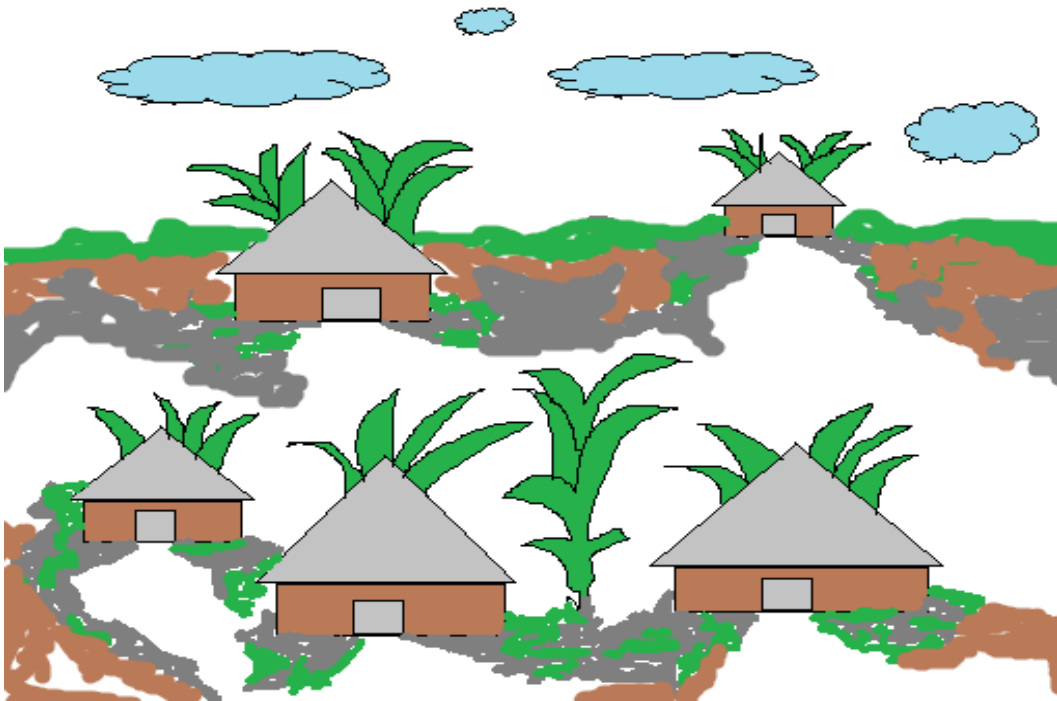
Ollaa lamewa bandanni.**Insano:**

1. Baadiyyete ollaanna
 2. Quchumu ollaa yinanni
1. Baadiyyete ollaati yineemmohu mannu farshsha yee teese
baatto loosire,saada ce''e heeranowaati.
 2. Quchumu ollaati yineemmohu kaayinni mannu gamba yee
addi addi daddalonna loosoo loose heeranowaati.

Xa'mo:

1. Heedhinanni ollii baadiyyete ollaatinso quchumu ollaati?
2. Lamunku ollii mereero noo badooshshe gaamotenni
hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Konni woroonni leeltano misile baadiyyetenna quchumu ollii mereero noo badooshshe leellishshanote.

Misile 1.3 Baadiyyete ollaa leellishshanno misile

Misile 1.4 Quchumu Ollaa leellishshanno misile

Rosiishsha1. 3

I. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Qachaho yaa mittu ollii giddo heedhanno baxxitino baseeti.
A. Halaaleho B. Kaphoho
2. Lamunna hakkuuyi alee ikkitanno qachuwa gamba yite ollaa kalaqqanno.
A. Halaaleho B. Kaphoho
3. Ollaa me''ewa beenkanni?
A. shoolewa B. Sasewa C. lamewa
4. Mannu farsha yee teese baatto loosire, saada ce''e heeranno ollii hiikoneeti?
A. Quchumu ollaati B. Baadiyyete ollaati
C. A nna B dawarote

1.2 SHOOLE RAGA

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- ragaho yaa mayyaatero kultanno,
- gura, qiniite, albiidinna badhiidi raga baddanno,
- gura, qiniite, albiidinna badhiidi raga horonsidhe qarqarinsara noorichi raga xawissanno,
- shoolenka qara qara ikkino raga su'ma kultanno.

Qara Qara qaalla

Raga	Gura	Soojjaato
Albiido	Aliyye	Galchima
Badhiido	Qiniite	Wodiido

Xa'mo

1. Raga yaa mayyaate?
2. Mule'ne noo rosaanchira albaanni badheenni guraanninna qiniiteenni ofoltino rosaano su'ma kultinanni shoolenka raga badde.
3. Rossinanni kifilera kolishshu saleedi rosaano ofoltinohunni hiikkaanni leellanno?

Ragaho yaa mitto darga uurrineenna albinke, badhenke, gurankenna qiniitinke higinowa leellishannoho.

Raga Shoolewa bandanni. **Insano:**

1. Gura

3. Albanna

2. Qiniite

4. Badhe yinanni.

4. Konni woroonni shiqqino misile la'ine gaamotenni
hasaabbine hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera kulle

Misile 1.5 Raga leellishshanno misile.

Misilete aana leellano beetti su'mi Dangamo yaamamanno.

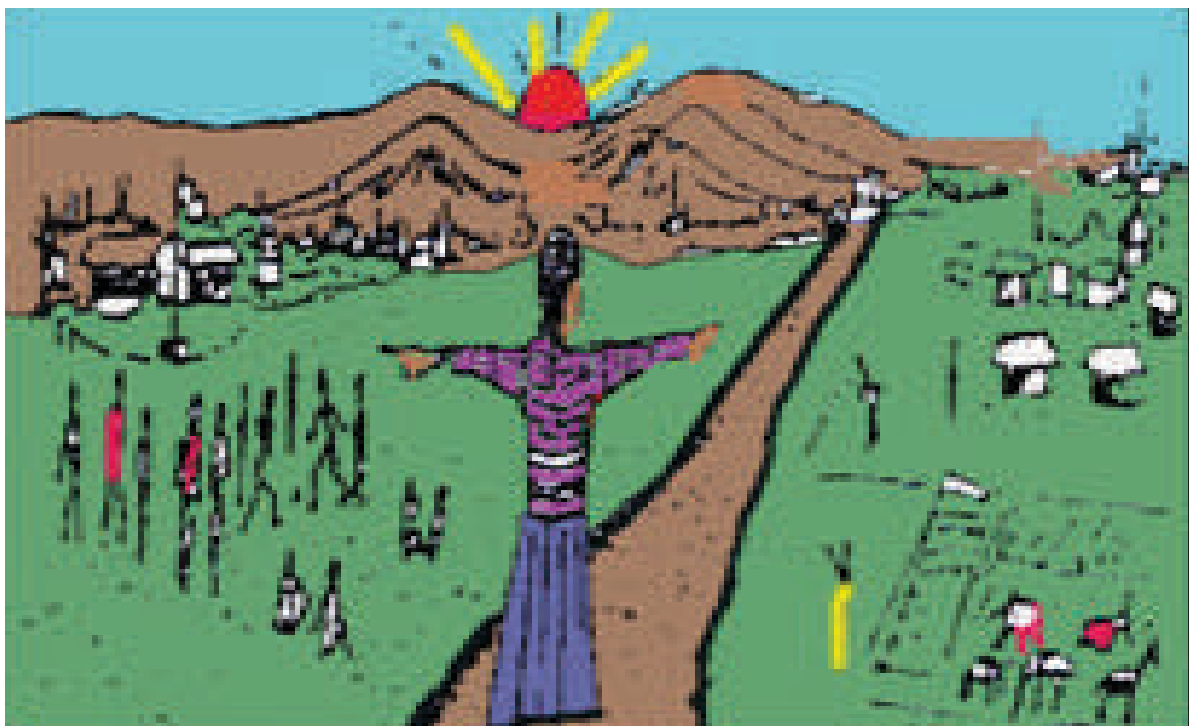
A. Dangamora guraanni hige may leellanno?

B. Dangamora qiniiteenni hige may leellanno?

Alba arrishsho fultanno widira hige anga diriirsine uurriniro
Shoolu ragi heeranno.

Rosaano;

Konni woroonni noo misile buuxxine la'e.

Misile 1.6 shoole raga leellishshanno misile .

Misilete aana leeltanno rosaancho su'ma Ayyaane yinanni.

Ayyaane umi kifile rosaanchooti.

Ayyaane albase arrishsho fultanno widira higge angase guranna qiniitira diriirsite uurritino.

Albiidise leellishanno raga woy arrishsho fultanno raga **soojjaato** yinanni.

Badhiidise leellishanno raga woy arrishsho eanno raga kayinni **Galchima** yinanni.

Guracho angase higgino raga **Aliyye** raga yinanni.

Qiniiticho angase higgino raga kayinni **wodiido** yinanni.

Konni kaiminni xaphi assinne raga shoolewa benkanni.

Insano:

1. Soojjaato
2. Galchima
3. Aliyyenna
4. Wodiido yinanni.

Rosiishsha 1.4

I/ Konni woroonni noo xa'mora uynoonni xawishshi garinni taalo dawaro doortine qolle.

Xawishsha: Ayyaane angase diriirsite albase arrishsho fultanno widira higge uurrino.

1. Ayyaane albase higgina arrishsho fultano raga maynani?

A. Soojjaato B. Galchima C. Aliyye

2. Ayyaane badhe higgina arrishsho e'ano raga maynanni?

A. Soojjaato B. Galchima C. Aliyye

3. Ayyaaneti qiniiticho angase higgino raga maynanni?

A. Aliyye B. Wodiido C. Galchima

4. Ayyaaneti guracho angase higgino raga maynanni?

A. Wodiido B. Aliyye C. Soojjaato

1.3 Rosu mini hoowe

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- mininsa rosu minira hiikkaanni hige nooro kultanno,
- rosaano rosinsa mini hoowe giddo mittu dargi raga wolu darginni hiikkaanni nooro xawissanno,
- rosinsa mine, heedhanno minensanna olliinsa raga leellishshanno.

Xa'mo

1. Mini'ne rosi'ne minira hiikkaanni hige leellanno?
2. Rosi'ne mini hoowe giddo may may leellanno?
3. Rosi'ne mine nooha mittu dargi raga wolu darginni hiikkaanni leellannoro xawisse.

Rosi'ne mini mitti mitti'ne minira hiikkaanni nooro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Konni woroonni leeltanno misile buuxxine la'ine maa hegersitiniro kifilete jaalla'ne ledi hasaabbinne rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 1.7 Rosu mini hoowe leellishshanno misile.

1.4. Kaartu aana raga leellisha

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- kaartu maatiro xawissanno,
- kaartu aana rosinsa mini raga wolu raginni amadisiise kultanno,
- rosinsa mini hoowe gidde anfanire shoolenka raga horonsidhe xawissanno.

Xa'mo:

Konni woroonni leellanoahu mittu ollii kaartaati.

Buuxxine la'ine hegersitinoonire rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera kulle.

Misile 1.8 Olluu giddo heedhanno uurrinshuwa xawisanno
kaarta

Rosaano:

Aleenni leellannoha addi addi uurrinsha leellishanno kaarta gaamotenni la'ine woroonni noo xa'mo rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera qolle.

1. Kaartu aana maa la'ini?

2. Rosu mini olluu gashshooti borro minira hiikkaanni leellanno?

3. Olluu gashshooti borro minira badheenni marichi leellanno?

Kaartu aana rosu mini ,olluu gashshooti borro mini, dubbu, hee'nanni minna doogo leellitanno.

Kaartu aana rosu mini olluu gashshooti borro minira guraanni hige leellanno.

Hee'nanni qae kaayinni qiniiteenni higge leeltannno.

Olluu gashshooti borro minira badheenni hige lowo dubbi leellano.

Albaani hige kaayinni hala'lado doogo leeltanno.

- Mittu kaarti aana noo misilenna misile noo raga kula kaarta nabbawate yinanni.

Fooliishshote Xaphishsha

- Dargaho yaa mitturichi heeranno woy afamanno baseeti.
- Qarqaraho yaa hee'neemmo dargira albaanni, badheenni, guraanninna qiniiteenni hige heeranno baychooti.
- Qarqarinkera hee'rannore lamewa gaammanni.

Insano:

1. Kalaqamunni afamannoreenna

2. Manchi beetti loosinoreeti

- Qachaho yaa mittu ollii giddo heedhanno baxxitino baseeti.
- Mittu qarqarira heeranno manni gamba yee qacha ikkanno.
- Lamunna hakkuuy ale ikkitanno qachuwa gamba yite ollaa kalaqqanno.
- Ollaa lamewa bandanni.

Insano:

1. Baadiyyete ollaanna

2. Quchumu ollaa yinanni

- Ragaho yaa mitto darga uurrineenna albinke, badhenke, gurankenna qiniitinke higinowa leellishannoho.
- Mittu manchi alba arrishsho fultanno widira hige uurre angasi guranna qiniitira diriirsiro shoole raga leellishanno.

Insano:

- Albasi higinowa Arrishsho fultanno raga woy Soojjaato yinanni.
- Badhesi higgino raga arrishsho e'anno raga woy Galchima yinanni.
- Gura angasi higgino raga Aliyye yine woshshinanni.
- Qiniiti angasi higgsu raga Wodiido yinanni
- Kaartu misiletanni addi addi basenna raga leellishanno.
- Mittu kaarti aana noo misilenna misile noo raga kula kaarta nabbawate yinanni.

Xaphoomu Rosiishsha

I. Aantino xa'mo Halaaleho woy kaphoho yitine dawarre.

1. Dargaho yaa mitturichi afamanno woy heeranno baseeti.
2. Hee'neemmo dargira albaanni, badheenni, guraanninna qiniiteenni hige heeranno baycho qarqaraho yinanni.
3. Mittu qachira heeranno manni gamba yee ollaa ikkanno.
4. Raga lamewa calla bande la'nanni.
5. Misiletenni addi addi raganna baycho leellishannoha kaartaho yinanni.

II. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

6. Mittu qarqarira heeranno manni gamba yee maa ikkanno?
A/ Qacha B/ Darga C/ Raga
7. Mittu qarqarira heedhanno qachuwa gamba yite maa kalaqqanno. A/ Darga B/ Ollaa C/ Raga
8. Konni woroonni noori giddo kalaqamunni anfannihu hiikkonneeti?
A/ Saada B/ Mine C/ Barcima
9. Konni woroonni noori giddo mannu loosinohu hiikkoneeti?
A/ Rosu mine B/ Mu'ro C/ Bushsha
10. Ladawe albase arrishsho fultanno wido higge uurrituto albiidise leellishanno raga maynanni?
A/ Galchima B/ Soojjaato C/ Aliyye

FOOLIISHSHO LAME**BISU KIFILLA****Xaphooma Foolliishshote Rosate dandoo**

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- qara qara ikkitinota gobbaydi bisu kifilla kultanno,
- onte huwattote bisi kifilla horonsidhe qarqaransa baddanno,
- huwattote bisi kifilla qarqaru ledonnoonsa xaadooshshe baddanno,
- tunsichoho yaa xawaabbu hoonge ikkinota huwattanno,
- mannimate keeraanchimma agadhitanno.

Qara Qara Rosu Amado

2.1. Gobbaydi bisi kifilla.

2.2. Huwattote bisi kifillanna horose.

2.3. Bisinke keeraanchimma agadha.

2.4. Wolootu keeraanchimma agara

2.1. Gobbaaydi Bisi Kifilla

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- qara ikkitinota gobbaydi bisu kifilla badde leellishshanno,
- gobbaydi bisi kifilla mayimma huwattanno,
- misile la'e gobbaydi bisi kifilla su'ma xawissanno.

Qara qara qaalla:

Biso	Tunsicho	Gobbaydo
Xawaabba	Huwatto	Keeraanchimma
Qoonqo	Nyammo	Kuula
Caabbicho	Ulata	Huuro
Su'niille	Shalaqa	

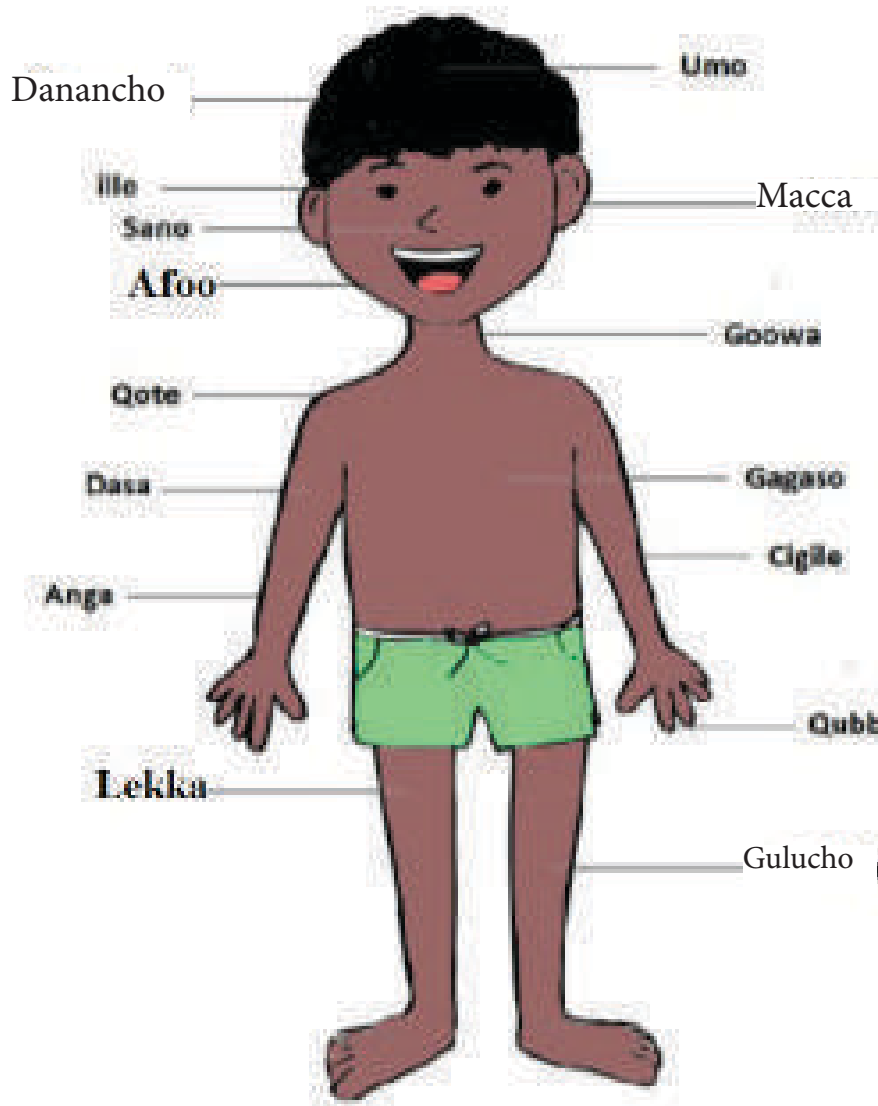
Rosaano:

Gobbaydi Bisi Kifilla yaa mayyaate?

Gobbaydi Bisi kifilla yaa mannimanke aana gobbaanni leeltano bisinke kifillaati.

- Lawishsha:**
✓ Umo	✓ Macca
✓ Alba	✓ Anga
✓ Ille	✓ Lekka
✓ Sano	✓ guluchonna woleno kore labbannoreeti.

Konni woroonni leeltanno misile buuxxine la'ine
hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera
kulle.

Misile 2.1 Gobbaaydi bisu kifilla

2.2 Huwattote Bisi kifilenna Horose

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- huwattote bisi kifilla tiro xawissanno,
- onte huwattote bisi kifilla hiikkuriitiro badde leellishshanno,
- ontenti huwattote bisi kifilla uytanno horo kultanno.

Qara qara qaalla

Darga	Kalaqamunni afamannore
Qarqara	Manchu beetti loosinore
Qacha	Raga
Ollaa	Kaarta

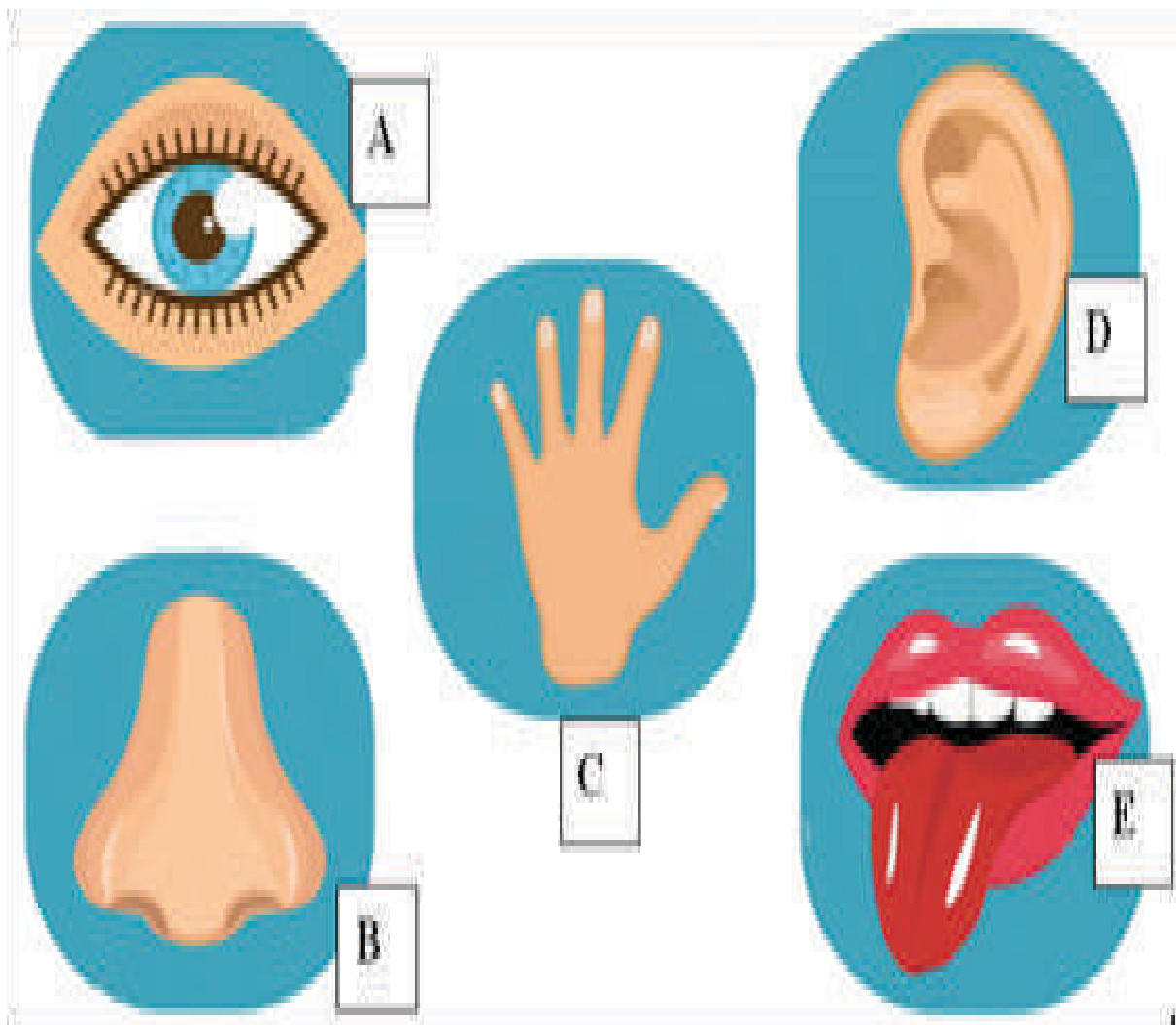
2.2.1 Onte huwattote bisi kifilla

Rosaano:

1. Onte huwattote bisi kifilla su'ma egentinoonni?

Bisu kifilla giddo onte huwattote bisi kifilla heedhanno.

Insano:

A) Ille

D) Macca

B) sano

E) Arrawo

C) Anga

Misile 2.2 Onte huwattote bisi Kifilla

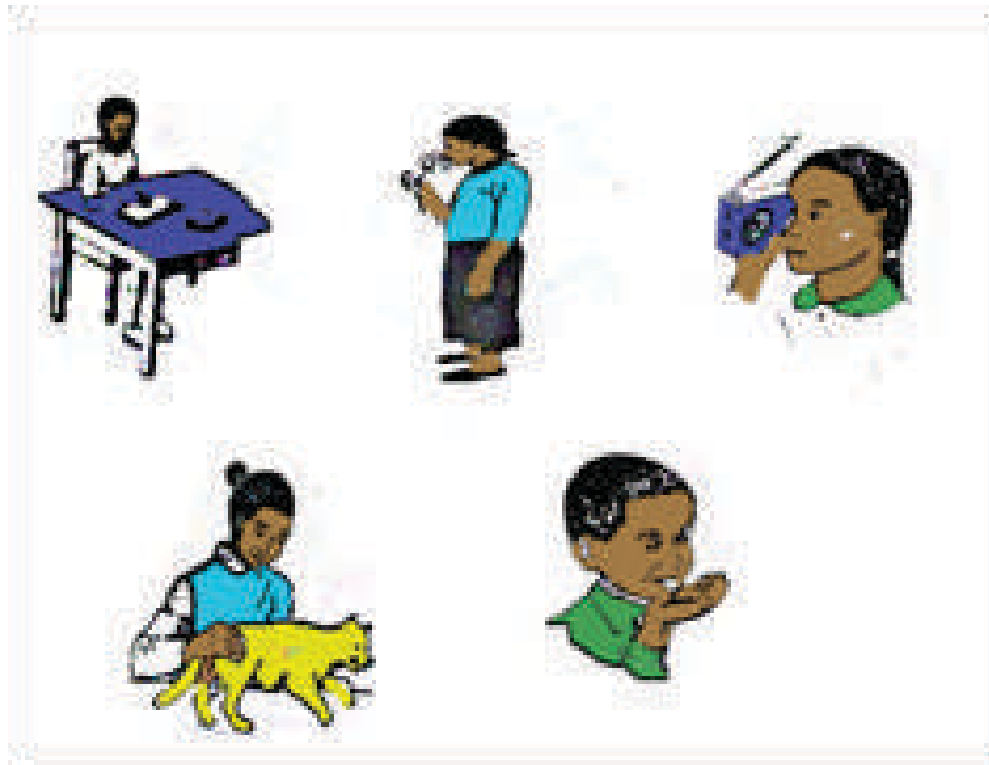
2.2.2 Huwattote bisu kifilla horo

Xa'mo

Ontenti huwattote bisu kifilla may may horo uytannoro hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Huwattote bisu kifilla qarqarinkera noore addi addiricho badate kaa'litanno.

Konni woroonni noota addi addi misile buuxxine la'ine hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 2.3 Huwattote bisu kifilla horo

Shae 2.1 Onte Huwattote Bisu kifillanna Horose

A.K	Huwattote bisi kifilla	uytanno horo
1	Ille	la''ate kaa'litanno
2	Macca	macciishshate kaa'litanno
3	Sano	su'niissate kaa'litanno
4	Arrawo	qamasate woy nyammo badate kaa'lanno
5	Anga	kikkisate woy amadate kaa'litanno

Rosiishsha 2.3

I/ Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

- Huwattote bisi kifilla qarqaraho hee'rannore badate ka'litanno. A/ Halaaleho B/ Kaphoho
- Onte huwattote bisi kifilla gaamo ikkinokkihu hiikkoneeti? A/ Ille B/ Macca C/ Gagaso
- Onte huwattote bisi kifilla gaamo **ikkinohu** hiikkoneeti? A/ lekka B/ Macca C/ Danancho

II. Konni woroonni noota huwattote bisu kifilla uytanno horo ledoo fiixoonsi.

Gaamo A

- _____ 1 Ille
- _____ 2 Macca
- _____ 3 Sano
- _____ 4 Arrawo
- _____ 5 Anga

Gaamo B

- A. Macciishate
- B . La’ate
- C. Nyammo badate
- D. Su’niissate
- E. Amadate

2.2.3 Huwattote bisi kifillanna qarqaru ledoo noonsa xaadooshshe

Xa’mo:

Huwattote bisi kifillanna qarqaraho hittoo xaadooshshi noonsa? Gaamotenni hasaabbine rosiisaanchi’nera woy rosiisaancho’nera kulle.

Huwattote bisi kifilla qarqaru ledoo babbaxxino xadooshshi nonsa. **Insano:**

A/ ille B/ macca C/ sano D/ arrawo E/ anga

A/ Illenna qarqaru xaadooshshe

Ille qarqarinkera anfannire la’ate kaa’litannonke.

Xa’mo:

1. Illenkenni qarqaraho noore la’ate may hasiisanno?
2. Xawaabbu buicho maati?

Kifilete jaalla'ne ledo hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Illenkenni qarqaraho heerannore la'ate xawaabbu hasiisannonke. Xawaabba addi addi buichonni afi'nanni. Xawaabbu buichooti yineemmori : arrishsho, agana, kurraaze, shaama woleno kore labbanuoreeti.

Misile 2.4 Xawaabbu buicho leellishshanno misilla

Xa'mo;

1. Hashsha tunsote la'ine egentinoonni?
2. Xawaabbunna tunsichu badooshshi maati?

Gaamotenni hasaabbine rosiisanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle. Tunsichoho yaa xawaabbu hoongeeti. Xawaabbu qarqarinkera hee'rannore addi addiricho illenkenni la'ne badate kaa'lanno.

Xawaabbu hoogiro qarqarinkera hee’rannoricho illenkenni la’ne bada didandiineemmo.

Rosiishsha 2.4

I. Konni woroonni noo xa’mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Illetenni qarqaraho heerannore la’’ate xawaabbu hasiisanno.
A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Tunsichoho yaa xawaabbu hoongeeti.
A/ Halaaleho B/ Kaphoho
3. Aantete shiqqinori giddo xawaabbu buicho **ikkinohu** hiikkonneeti?
A/ Arrishsho B/ Agana C/ lamunku dawarote

B/ Maccatenna qarqaru xaadooshshe

Xa’mo

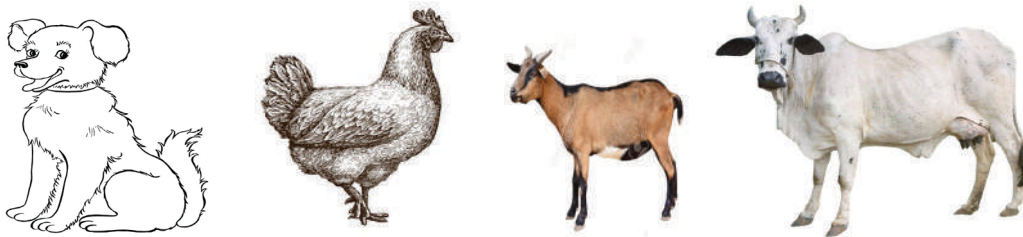
1. Macca may horo uytanno?
2. Qarqari’nera babbaxxitino huuro macciishshatine egentinoonni? May may huuro?

Macca babbaxxitino huuro macciishshate kaa’litanno.
Qoleno macca huuro dagganno raga badate horo uytanno.
Qarqaraho duuchu dani huuro macciishsha dandiinanni.

- Lawishsha:**
- Mini saada huuro
 - Dubbu gaxigali huuro
 - Kaameelu woy motorete huuro
 - muuziiqu uduunnichi huuronna woleno kore labbanno huuro anfanni.

Rosaano:

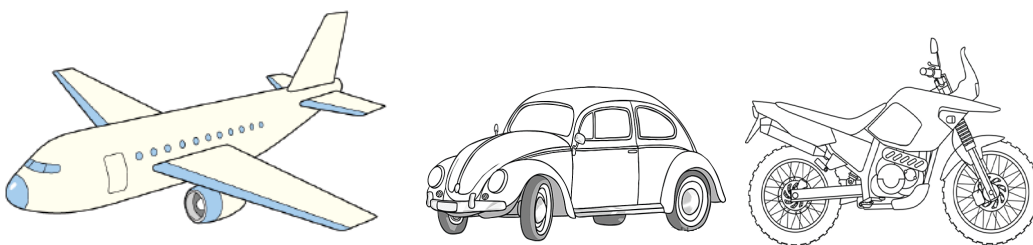
Konni woroonni noota addi addi misile buuxxine la'ine hegersitinanni huuro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera macciishshiishe

Misile 2.5 Addi addi mini saada huuro

Misile 2.6 Addi addi dubbu gaxigali huuro

Misile 2.7 Addi addi huuro afidhino hodhishshu uduunne

Rosiishsha 2.5

I. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Macca babbaxxitino huuro macciishshate kaa'litanno.

A/ Halaaleho B/ Kaphoho

2. Macca huuro dagganno raga badate horo uytanno.

A/ Halaaleho B/ Kaphoho

3. Aante noori giddo huuro afrinohu hikkonneeti.

A/ Saada B/ kaameela C/ lamunku

C/ Sanonna qarqaru xaadooshshe

Xa'mo;

1. Sano may horo uytanno?

2. Qarqarinkera babbaxxino su'niille afi'rinore ma garinni bada dandiineemmoro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

- Sano addi addi su'niile qarqara heeranoha su'niisse badate horo uytanno.

Lawishsha :

- xoxxiissinoonni buni foole ,
- daraarote foole su'niissate,
- saammunu foole su'niissate, wolotunno kore labbanori.

- Qarqarinkera heerannori baalu mittu dani su'niille diafi'rino. Konni kaiminni su'niille lamewa bande la'nemmo. Insano:

A/ Dancha foole afi'rinorena

B/ busha foole afi'rinore

A/ **Dancha foole afirino su'niille.** Lawishsha:

- shittote foole,
- hixaanu foole
- daraarchu foole woluno kore labbannore

Daraarcho

Hixaana

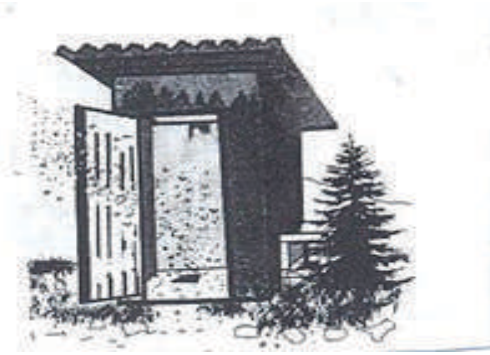
Shitto

Misile 2.8 Dancha foole afirino su'niille leellishshanno misile.

B/ Busha foole afirino su'niille

Lawishsha:

- co'imma agarroonnikki shumate mini foole,
- reytino saada foole,
- ishine tunganni base foolenna woluno kore labbannori.

Co'imma agarroonnikki shuma mine

Reeytino saada

Misile 2.9: Busha su'niille afirinore leellishshanno missile. Qarqaraho afamanore baala su'niisira, amammaxxanna godo'la dihasiisanno.

Rosiishsha 2.6

I. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Sano babbaxxino foole su'niisse badate horo uytanno.

A/ Halaaleho B/ Kaphoho

2. Qarqaraho afamannore baala su'niissira fayyimmate qarra abbitanno.

A/ Halaaleho B/ Kaphoho

3. Dancha foole afirinore su'niissira fayyimmate aana qarra abbitanno. A/ Halaaleho B/ Kaphoho

D. Arrawunna qarqaru xaadooshshe

Xa'mo;

1. Arrawu maaho kaa'lanno?

2. Qarqarinkera leellannore baala qamasa hasiissanno?

Tenne hedo aana kifilete jaalla'ne ledo hasaabbine
rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Lawishshaho:

- shiishu nyammo loome
- coommannori nyammo karamella
- qaraarote nyammo hecho woy argiisa
- maxinete nyammo maxine

Misile: 2. 10: Addi addi nyammo afirinore leellishshanno misile

Qarqaraho heerannore baala qamasa dihasiissanno.

Qarqaraho heerannore baala qamansanniha ikkiro mitu mitu fayyimmate aana gawajjo abbanno.

Rosiishsha 2.7

I. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Qarqarinkera leellannore baala qamasa fayyimmate aana gawajjo abbitanno. A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Coommannoreenna qaraarannore badate kaa'litanoti huwattote bisi kifile hiittenneet?
A/ Macca B/ Sano C/ Arrawo
3. Konni woroonni noori giddo shiishu nyammo afirinohu hiikkonneeti?
A/ Karameella B/ Loome C/ Maxine

E. Anganna qarqaru xaadooshshe

Xa'mo

1. Anga maaho kaa'litanno?
2. Angate horo aana kifilete jalla'ne ledo hasaabbine
rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle

Anga qarqarinkera heerannoricho amadate woy kikkisate kaa'litanno. **Lawishshaho:**

- **iibbadonna(du'missooti)**
- **qiidado** waa woy kaade angankenni kinse bada dandineemo.

Lowo geeshsha iibbinoricho angatenni kisa angate aana gawajjo abbitannohura qoropho assa hasiissanno.

Misile 2:11: Ibbadorichonna qiidadoricho angatenni bada dandiinannita leellishshanno misile

2.3 Bisinke keeraanchimma agadha

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- bisu keeraanchimma agadhate mayimma xawissanno,
- bisu keeraanchimma agadhinanni doogo baddanno,
- bisu keeraanchimma agadhate horo kultanno,
- bisu keeraanchimma gawajjannore badde kultanno.
- Mannimmate keeraanchimmansa agadhitanno.

Xa'mo

1. Bisu keeraanchimma agadhate yaa mayyaate?
2. Bisu keeraanchimma agadhate horo maatiro gaamotenni hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Bisu keeraanchimma agadhate yaa bisu kifillara gawajjo iillishannorinni agadhate yaate.

Bisu kifilla keeraanchimma agadhinanni doogga.

1. Maccanke garunni maciishshitanno gede maccate keeraanchima agara hasiisanno.

Macca qaraamurichinni
qonxoodhanna huuro
batirinoricho maccate
shiqqi assira maccate
gawajjo iillishshanno.

Misile 2.12 Huuro batirinoricho maccanniwa shiqqi
assidhino rosaancho leellishshanno misile

2. Sodo gonxoonniwiinni ka'niro, sagale intara albaanninna
shumate mininni hinganni yannara anga xalalu wayinninna
saamununni haayishshira hasiissanno.

Sagale intammora
albaanninna shumate
mininni hinganni
yannara anga
xalalu waayinninna
saamununni haayshshira
xibbunni gargartanno.

Misile 2.13 Sagale itate albaanni anga haayshshira
hasiissanota leellishshanno misile

3. Sodo sodo duucha woyte hinko fiqiiqira hinkote
keeraanchimara kaa’litanno.

Sagale intummo
gedensaanni afoonke
lulluqatanna hinko
fiqiiqira hinkote
xissonni gargartanno.

Misile 2.14 Hinko fiqiiqidhanni noo rosaancho
leellishshanno misile

4. Yanna yannate umo haayishshiranna danancho fixxira
dananchu keeraanchimmara kaali’tanno

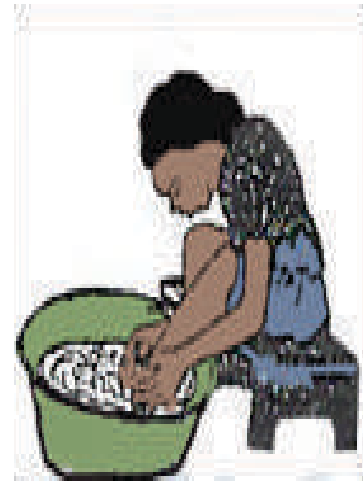
Umo haayishshiranna
fixxira biinfilleho,
dananchu
keeraanchimaranna
iwiiwetenni gargarate
kaa’litanno.

Misile 2.15 Umo haalishshidhe fixxidhanni no rosaancho
misile

5. Hashsha gonxammora albaanni lekkanke wayninna saamununni haayshira hasiissanno.

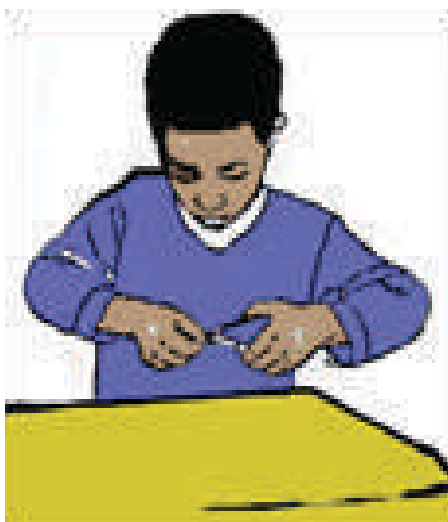

Lekka wayinninna saamununni hayshshira lekka busha foole abbitannokki gedenna lekka meo ittannokki gede assitanno.

Misile 2.16 Lekka haayshidhanni noo rosaano

6. Yanna yannantenni culunqa mudha culunqate giddo heerano xuri abbanno gawajjonni gargartanno.

Culunqa mudha hooga culunqate giddo kuusamanno xuri abbanno xissora regecci assitanno.

Misile 2.17 Culunqa mudhanni noo rosaanchi misile.

Bisonke
haayshshira
biinfillenke
agadhatenna
xibbaho regecci
yaatenni
gatissanonke.

Misele 2. 18 Biso haayiishshidhanni noo rosaano
leellishshanno misile

Bisu keeraanchimma agadha konni woroonni noo horo
uytanno.

- Anga wayninna saamununni haayishshira addi addi xissonni gargartanno.
- Sagale intihu gedensaanni afoo lulluqatanna hinko fiqiiqira hinkote xissonni gargartanno.
- Umo hayishshiranna fixxira biinfileho, dananchu keeraanchimmaranna iwiiwetenni gargartano.
- Lekka wayninna saamununni hayshshira lekka busha foole abbitannokki gedenna lekka meo ittannokki gede assitanno
- Culunqa yanna yannatenni mudha hooga culunqate giddo kuusaminno xuri abbanno xissonni gargartanno.

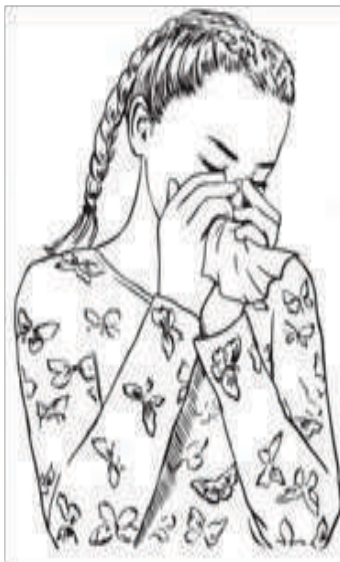
2.4. Wolootu keeraanchimma agara

Xa'mo;

Wolu manni keeraanchimma agara yaa mayyaate?

Uminke keeraanchimma agadha ninkerano wolootu manni keeraanchimmarano kaa'litanno.

Lawishshaho : Ganshu woy shombu xisso amadde hedheena hoccunni woy co'itte maarraawenni sanonna afoo diphinikki buusa woy hanxishira xibba woleho sayissanno.

Buunseemmonna
hanxishi'nemmo
woyte sanonna
afoo dipha xibbu
woleho sa'anokki
gede assitano .

Misile 2.19 Buunsanni woy hanxishshi'nanni yannara sanonna afoo maarraawetenni dipha hasiisannota leellishshanno misile

Lawishshaho:

Anga haayishshi'nummokki sagale qixeessa woy shumate minini hinga anga haayishshi'nikki sagalenna sagaleta uduunnicho amammada xissote tugganno.

sagale qixeessatenna itate
albaanni anga hayshshira maate
deeu xissonni gargartanno

Misile 2. 20 Sagale qixxeessate albaanninna shumate minini
hinganni woyte anga haayishshira hasiissannota
leellishshanno misile

Fooliishshote Xaphishsha

- Gobbaaydi bisu kifilla yaa mannimmanke aana gobbaanni leeltanno bisu kifillaati.
- Huwattote bisu kifilla yaa ninkeneeto qarqarinke ledoo xaadissanno bisu kifillaati.
- Bisinke kifilla gidoo onte huwattote bisu kifilla heedhanno. Insano:
 ille, macca, sano, arrawonna, anga
- Ontente huwattote bisi kifillara umi umise horo noose.
 - ✓ Ille la’ate kaa’litanno
 - ✓ Macca.....macciishshate
 - ✓ Sanosu’niissate
 - ✓ Arrawu.....qamasate woy nyammo badate
 - ✓ Anga..... Kikkisate woy amadate kaa’litanno
- Illetenni qarqaraho heerannore la’ate xawaabbu hasiisanno.
- Tunsichoho yaa xawaabbu hoongeeti.
- Macca babbaxxitino huuro macciishshatenna huuro dagganno raga badate horo uytanno.
- Qarqaraho duuchu dani huuro macciishsha dandiinanni.
- Sano babbaxxino su’niille su’niissate kaa’litanno huwattote bisi kifileeti.
- Qarqarinkera hee’rannori baalu mittu dani su’niille diafirino.
- Arrawu addi addi nyammo badate kaa’lanno huwattote bisu kifileeti.

- Qarqaraho heerannore baala qamasa dihasiissanno.
- Anga qarqarinkera heerannoricho amadate woy kikkisate kaa’litanno huwattote bisu kifileeti.
- Bisu kifilla loosonsa guutte loossanno gede gawajjo iillishanorinni agara hasiissanno.
- Bisu keeraanchimma addi addi doogonni agadha hasiissanno.
- Macca qaraamurichinni qonxoodhanna huuro batirinoricho maccate shiqqi assira dihasiisanno.
- Sagale qixxeessate albaanninna shumate mininni hinganni yannara anga waayninna saamununni woy qiidadu buluulinni haayishshira hasiissanno.
- Bisu keeraanchimma agadha addi addi horo uytanno.
 - Anganke wayninna saamununni haayishshira addi addi xissonni gargartanno.
 - Culunqa mudha culunqate giddo kuusamanno xuri abbanno xissonni gargartanno.
- Uminke keeraanchimma agadha ninkerano wolootu manni keeraanchimarano kaa’litanno.
 - Buunsanninna hanxishi’nanni woyte sanonna afoo dipha xibbu woleho sa’anokki gede assitanno.

Xaphoomu Rosiishsha

I. Konni woroonni noo xa'mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre

1. Huwattote bisu kifilla kirotenni ontete.
2. Arrishshonna aganu xawaabu buicho dikkitino.
3. Umo haayshshira dananchu keeraanchimmara kaa'litanno.
4. Qarqaraho afamannore baala su'niissira fayyimmate qarra diabbitanno.
5. Tunsichoho yaa xawaabbu hoongeeti.

II. Konni woroonni shiqqinore fixoonse.

Gaamo A

- _____ 1. Macca
- _____ 2. Sano
- _____ 3. Ille
- _____ 4. Anga
- _____ 5. Arrawo

Gaamo B

- A. Su'niissate
- B. Macciishshate
- C. Qamasate woy nyammo badate
- D. Kikkisate woy amadate kaa'litanno
- E. la''ate kaa'litanno

III. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Uminke keeraanchimma agadha ninkeranna woleho horo uytanno. A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Aante noori giddo shalaqaricho woy bacarraammoricho badate kaa'lannohu hiikkoneeti?
A/ Arrawo B / Anga C/ Macca
3. Bisu keeraanchimma agadhate kaa'lannokkihu hiikkonneeti?
A/ Anga haayishshira
B/ Hinko fiqqiqira
C/ Culunqa lossira

FOOLIISHSHO SASE

KALAQAMU QARQARA

Rosate dandoo

Rosaano tenne fooliishsho rossu gedensaanni:

- wogga, barrunna hashshu maatiro xawissanno.
- Magani-seemonna lolahu sae sae kalaqamunni ikkannota buuxxanno.
- lubbo noonsari akata xawissanno
- lubbo noonsareenna lubbo noonsakkire baddanno
- Mini saada gaamo, sagalimmatenna hodhishshaho kaa'litannore baddanno.
- saada gobbaydi aymansanni, lawishshaho, gogansa diwinorinni, hiitto milli yitannoro, lekkansa kiironni gaantanno.
- mini uduunne horonsidhe shumate mini co'imma agadha dandiitanno.

Qara qara rosu amado

3.1. Qarqarinke diilallo gade

3.2. Kalaqamu qarqarira heerannore

3.3. Lubbo noonsari gaamo

3.4. Qarqaraho heedhanno saadanna afantanno yanna

3.5. Saada addi addi akatinsanni gaama

3.6. Ishine maareekkanna wirro qole horonsira

3.1 Qarqarinke Diilallo Gade

3.1.1 Barru, Hashshunna Wogga

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- Barru, hashshunna woggate tiro xawissanno
- Barru, hashshunna woggate badooshshe kultanno

Qara qara qalla

Wogga

Barra

Hashsha

Magani-seemo

Lubbo noonsari

Lubbo noonsakkire

Diilallo

Saada

Xa'mo

1. Barra, hashshanna woggate yaa mayyaatero gaamotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera kulle.

2. Barrunna hashshu mereero noo badooshshi maati?

Barraho yaa lemiina shoole saate (24) amadinoha ikke barri yannanna hashshi yanna amadanno.

lawishshaho: Barri yanna yaa soodihunni 12:00 saatenni kayse hawarro 12:00 saate geeshsha heedhano yannaati.

Barri yanna arrishshote xawaabbi leellanno yannaati.

Barri yannara manchu beetti addi addi looso loosiranno:

- ✓ rosaano rossanno,
- ✓ saada allaallanni,
- ✓ baatto loosi'nanni woleno kuri lawannore assinanni yannaati.

Barri yannara illenke xeertisse la''a dandiitanno.

Hashshi yanna yaa hawarro 12:00 saatenni kayse soodimaru 12:00 saate geeshsha noo yannati.

Hashshi yanna tunsichu yanna ikkiturono aganunna beeddahete xawaabbi leellanno yannaati.

Hashshi yannara mini saadanna mannu minira higanno, dubbu gaxigali kayinni fule haramanno.

Hashshi yannara illenke xeertisse la''a didandiitanno.

Wogga yaa kalaqamunni diru giddo heedhanno babbaxxitino diilallote gadeeti.

Diilallote gade babbaxxa diru giddo babbaxxitino wogga heedhanno gede assitanno.

Wogga shoolewa beenkanni. **Insano:**

1. Birra
2. Arro
3. Badheessa
4. Hawado

Xa'mo

1. Arroho yaa mayyaate?
2. Hawadoho yaana ?

gaamotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Arroho yaa arrishshote iibbilli batirannonna xeenu ajanno yannaati.

Hawadoho yaa xeenunna gomichu batirannonna arrishshu ajanno yannaati.

Hawadi yannara roore yanna xena gananno yanna ikkitinohura mu'ro baala latte leeltanno.

Rosiishsha 3. 1

Konni woroonni noo xa'mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre

1. Arroho yaa arrishshote iibbilli batirannonna xeenu ajanno yannaati.
2. Barrunna hashshu kalaqamunni yannasi agare ikkanno kalaqamu ikkitooti.

3. Hawadoho yaa xeenunna gomichu batirannonna arrishshu ajanno yannati.
4. Wogga shoolewa gaamanni.

3.1.2 Diilallote garanna diilallote gade

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- diilallote akati hiittoohoro baddanno,
- diilallo maatiro kultanno,
- diilallote gade xawissanno,
- diilallote garanna diilallote gade badooshshe xawissanno,
- diilallote gade gaamo kultanno.

Xa'mo;

1. diilallote yaa mayyaate?
- 2 diilallote garinna diilallote gade badooshshi maati?
3. diilallote gade gaamo me''ewa beenkanni?

Diilallote (ayyarete) yaa illete leellannokkinna angate amadamannokki kalaqamuni qarqarinkera heedhannote Diilallote gara yinannihu mittu barri giddo mittu qarqarira heedhanno diilallote ikkittooti.

Mittu barri giddo heedhanno diilallo.

Lawishsha: xeenu, arrishsho, gomichu, bubbetenna woleno kore labbannori yannate ikkitubba diilallote garaati. Diilallote gade yinannihu hala'ladu qarqarira seeda yanna leeltanno diilallote ikkittooti.

Lawishsha:

hawado, arro, woluno kore labbannore. Diilallote gade gaamo yaa mittu dani diilallote gade noonsa qarqara mitte gaamo assine worriro diilallote gade gaamo yinanni.

Konni kaiminni diilallote gade gaamo shoolewa gaammanni.

1. Alichu diilallote gade gaamo
2. Woricho diilallote gade gaamo
3. Gamoojje diilallote gade gaamo
4. Molo uulla diilallote gade gaamo

3.1.3 Diilallote gade soorrama

Xa'mo;

Diilallote gade soorrama yaa mayyaate?

Diilallote gade soorrama yaa woggate gidde heedhannoti diilallote akati soorramaati.

Diilallote akati soorrama sa'e sa'e kalaqamu aana qarra abbitanno.

Lawishshaho: lolahunna kaadete xeeni , wolqaataame bubbe diilallote soorramanni daannoreeti.

Lolahe

Xa'mo

1. Lolahe la'ine egentinoonni?
2. Lolahu mayinni kalaqamanno?
3. Lolahu abbanno gawajjo maati?

Lolaheho yaa xeenaa batise ganeenna sae sae kalaqamunni du'namanno waati.

Mu'ronna hee'nanni mine hattono moola baatto egemmanno waati. lolahu kalaqamanno gede assitannoti kalaqamu ikkito batinye xeenaa seeda yannara ganate. lolahu addi addi gawajjo abbanno. Insano mannaho, saadate, mu'rotenna intanni sagale aanna gawajjo abbanno.

Moollete yaa arru batinyeetinna xeenu hoongeti. Moolle daggannohu: diilallote soorramaninna dubbu maxaramanniiti. tini kalaqamu ikkito abbitanno gawajjo:mu'rote moola, Mini saadano ikko dubbu gaxigali reya. manchu beettino sagaletе hoonginni hudiranno.

Magani-seemo

Magani-seemo la'ine egentinoonni?

Magani-seemote yaa gordu aana sae sae kalaqamunni leellanno babbaxxino kuulaati. Magani-seemo kalaqantannohu gordu gomicheenna kifiifo heedhanno yannara arrishshote xawaabbi xeenu gidoonni hige sa''ano woyteeti.

Magani-seemote babbaxxino kuuli noose. Konni woroonni noota magani seemote misile buuxxine la'e.

Misele 3.1. Magani-seemote misile

Rosishsha 3.2.

I. “A” gaamora noo qaalla” B” gaamora noo xawishshi ledoo fiixoonse

“A” gaamo

“B” gaamo

1. Arro	A. Xeenunna gomichu batiranno yannaati
2. Hawado	B. Xeenu batinyinni lolahanno waati.
3. Moolle	C. Arrishshu batinyenna xeenu hoonge
4. Lolahe	D. Arrishshu iibbilli bati'ranno yannaati

II. Konni woroonni noo xa'mora dawaro dooritine qolle.

- Magani-seemo duucha woyte ikkitanno kalaqamu ikkitooti.
A/ Halaaleho B/ kaphoho
- Mittu barri giddo mittu qarqarira heedhanno diilallote
ikkitto maynanni?
A/ Diilallote gara B/ Diilallote gade

3. Hala'ladu qarqarira seeda yanna leeltanno diilallote
ikkitto maaynanni?

A/ Diilallote gara B/ Diilallote gade

4. Diilallote gade gaamo me''ewa bandanni?

A/ Lamewa

B/ Shoolewa

C/ Ontewa

3.2 Kalaqamu qarqarira heerannore

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- lubbo noonsari akata xawissanno
- lubbo noonsareenna lubbo noonsakkire baddanno
- mini saada gaamonna uytanno horo, baddanno.
- saada gobbaaydi aymansanni,gaantanno.

Qara qara qaalla

Lubbo

Dubbo

Lopha

Sira

Buuwa

Millisa

Saada

Saga'la

Mu'ro

Rosaano:

Umi foolishsho rossini yannara qarqaraho hee'rannore lamewa baddine rossinoonni. Insano: kalaqamuni anfanireenna manchi beeti loosinoreeti.

Tenne rosu amado hunda kayinni qarqaraho heerannore kalaqamuni afamannore lamewa gaamme la'nanni. Insano

1. Lubbo noonsareenna
2. Lubbo noonsakkire yine gaamanni.

Xa'mo

1. Lubbo noonsa yineemmori hiittoo akata afidhino?
2. Lubbo noonsakirira hiittoo akati noonsa?

Aleenni shiqqu xa'mo kifilete jaala'ne ledi hasaabbinne rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

3.2.1 Lubbo noonsari akata

Lubbo noonsare yineemmori giddonsa foolu woy lubbo heedheenna milli yaa dandiitannoreeti.

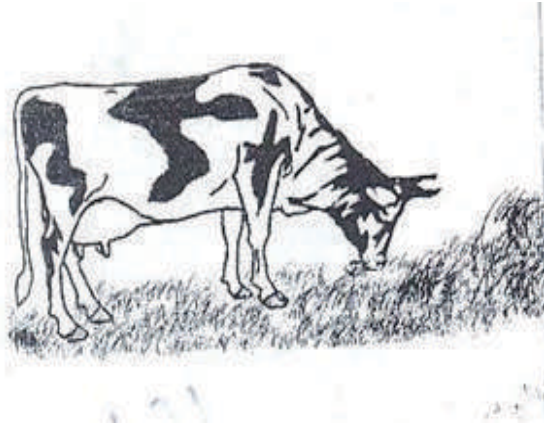
Lubbo noonsarira uminsa akati noonsa. kunino:

✓ Ittanno	✓ Fooltanno
✓ Lophitanno	✓ Sirtanno
✓ Millissanno	

A. Lubbo noonsari ittanno

Xa'mo:

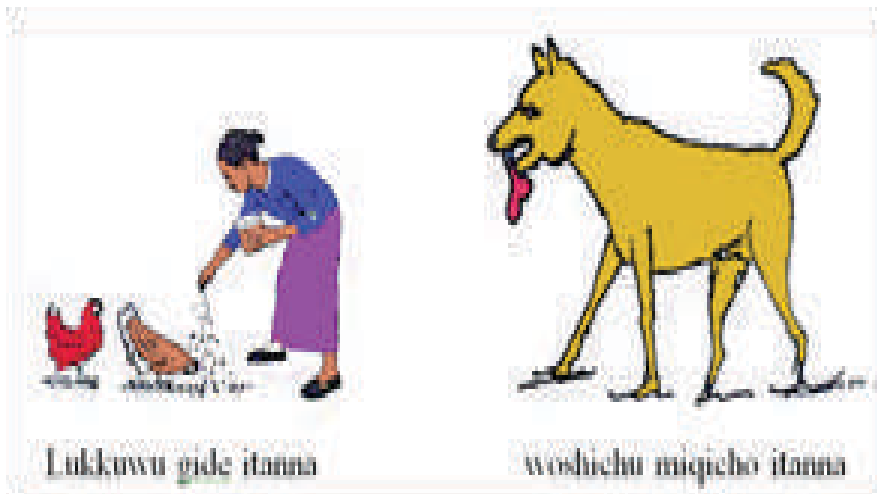
Konni woroonni noo misile maa leellishshano?

Saa haayso ittanna

Ooso sagale ittanna

Lukkuwu gide ittanna

woshichu miqicho ittanna

Misile 3.2 lubbo noonsari ittanota leellishshanno misilla

Lubbo noonsari baalu lubbotenni heerate sagale hasiissannonsa. lubbo noonsari sagale ita hoogguro reeytanno.

B/ Lubbo noonsari lophitano

Xa'mo: 1. Lophote yaa mayyaate?

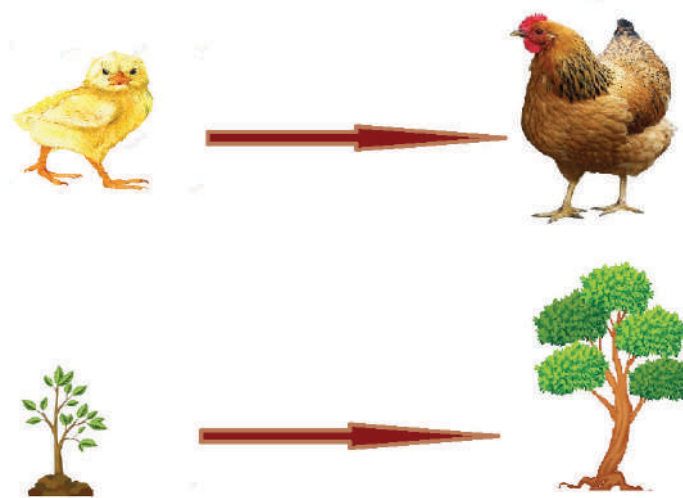
2. Lophote may hasiisanno?

Lophate yaa hojjatenna du'milunni lexxo leellishate.

Lophate sagale, waynna ayyare hasiissanno.

Konni woroonni noo misile buuixxine la'e.

Maa hegersitiniro dawaro rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera kulle.

Misile 3. 3 Lubbo noonsari lophitannota leelishshano misilla.

C/ Lubbo noonsari sirtanno

Xa'mo;

Sirate yaa mayyaate?

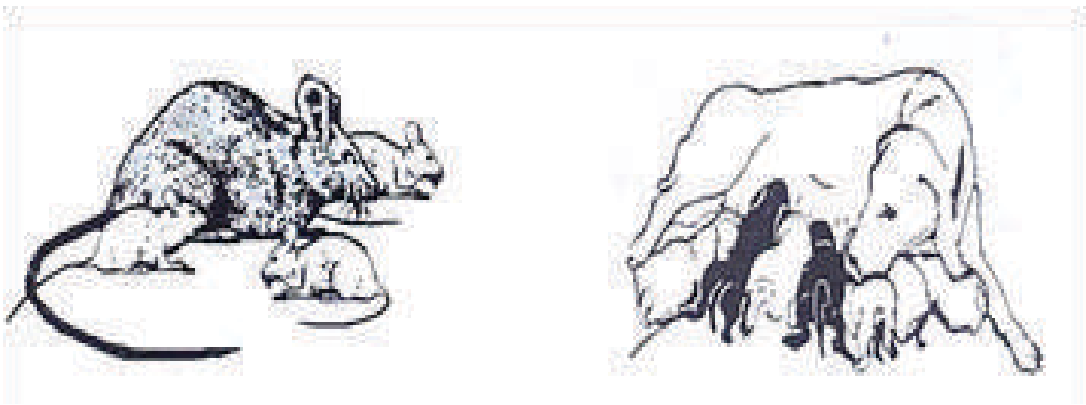
Sirate yaa lubbo noonsari umonsa lawanoha riqiwate.

Konni woroonni noo misile buuixxine la'ine
hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera
kulle.

Misile – A

Misile B

Misile C

Misile D

Misile E

Misile 3. 4 Lubbo noonsari sirtannota leellishshanno misilla.

D/ Lubbo noonsari footanno

Xa'mo;

1 Foolate yaa mayyaate?

2. Lubbo noonsari footukkinni hee'ra dandiitanno?

Foolate yaa ayyare qarqarunni giddora adhatenna fushshate. Konni woroonni noo misile buuxxine la'ini gedensaanni hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 3.5 Lubbo noonsari footannota leellishshanno misile

E. Lubbo noonsari dargunni darga millissanno

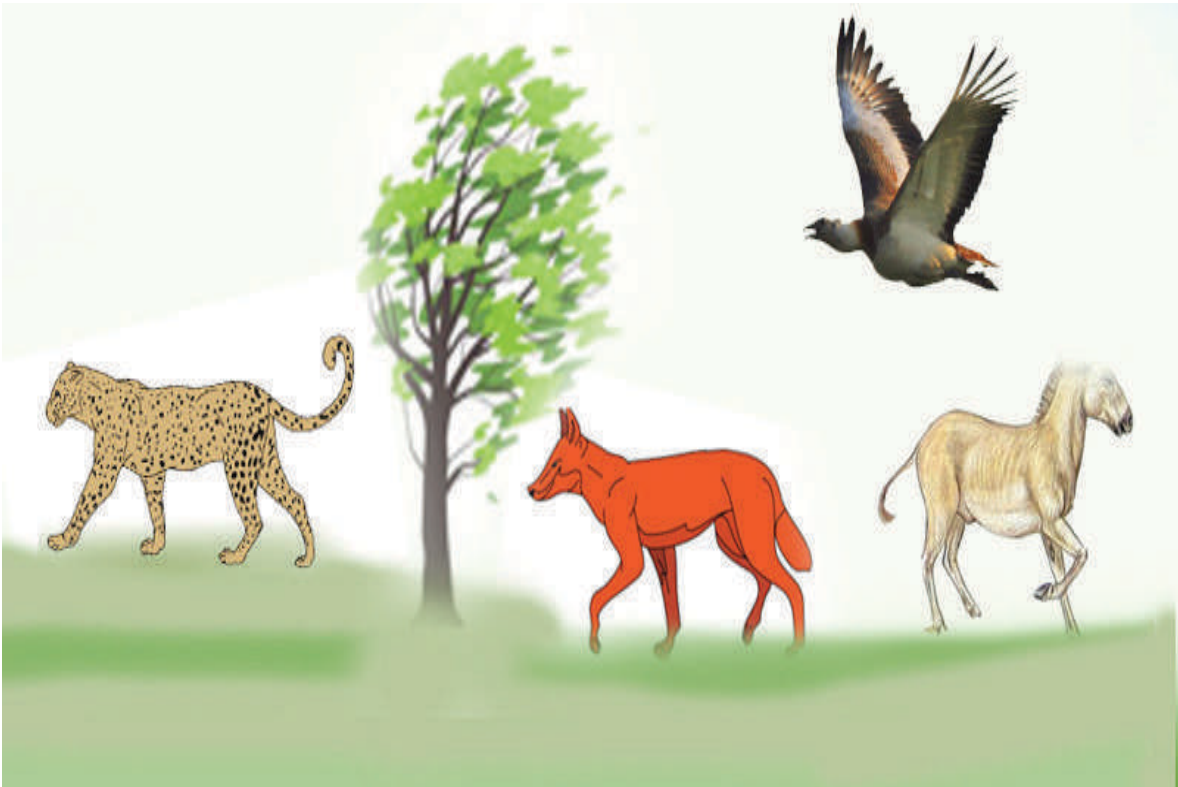
Xa'mo:

Lubbo noonsari dargunni darga milli yitannohu mayraati ?

Lubbo noonsari baychunni baycho milli yaa dandiitanno.

Milli yitannohu sagalensa hasirateeti.

Konni woroonni noo misilla kifilete jaala'ne ledi la'ine hegersitinoonire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 3.6 Lubbo noonsari millissannota leellishshanno misilla

3.2.2. Lubbo noonsakkiri akata

Lubbo noonsakkirira uminsa akati noonsa. Kurino:

A/ di'itanno

D/ disirtanno

B/ dilophitanno

E/ dargunni darga dimilissanno

C/ difooltanno

lubbo noonsakkiri **Lawishsha**: kincho, barcima, wombare, xarapheeza kaameela woleno kore labbanore.

Rosishsha 3.3

I. Konni worooni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Mu'ro sirtanno.

A/ halaaleho

B/ kaphoho

2. Lubbo noori lophate sagale, wayinna ayyare
hasiissanno.

A/ halaaleho B/ kaphoho

3. Lubbo noonsari dargunni darga millissanno.

A/ kaphoho B/ halaaleho

4. Konni woroonni noori giddo lubbo noori akata
leelishannohu hiikkonneeti?

A / Ittanno B/ Sirtanno C / A nna B dawarote

5. Lubbo nookkiri fooltanno.

A / halaaleho B/ kaphoho

6. Kameelaho lubbo noosi?

A / halaaleho B/ kaphoho

7. Konni woronni noori giddo lubbo **nookkihu** hiikkoneeti?

A/ Kincho B/ Mu'ro C/ Saada

8. Konni woronni noori giddo lubbo nookkiri akata
ikkinohu hiikkoneeti?

A/ Sirtanno B/ Lophitanno C/ Dimillisanno

3.3 Lubbo noonsari gaamo

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- lubbo noonsari gaamo kultanno;
- saadate gaamo xawissanno;
- mini saada uytanno horonni baddanno;
- saada gobbaydi ayimmansanni gaantanno.

Xa'mo;

Lubbo noonsare me''ewa gaammanni?

Lubbo noonsare lamewa gaammanne. **Insano:**

A. Mu'ronna

B. Saada yine gaammanni.

A/ Mu'ro:

Xa'mo;

1. Mu'ro maatiro afinoonni?

2. Qarqari'nera heedhanota babbaxxitino mu'ro su'ma
egentinoonni?

Mu'rote yineemmori qarqarinkera heedhannore addi addi
kuulla afidhinoreeti .

Mu'ro lubbo noonsa kalaqamaati. Roore mu'ro haanja kuula
afidhinote.

Qarqarinkera babbaxitinno mu'ro heedhanno.

Lawishshaho: ✓ jajjabba haqqe

✓ shimmaadda haqqe

✓ haaysso woleno kore labbannore
mu'rote yinanni.

B/ Saada

Xa'mo:

1. Saada affinoonni?

2. Mine'nenna qarqaraho affinoonni saada su'ma kulle.

Saada lamewa gaammanni. **Insano**

1. Mini saadanna
2. Dubbu saada woy gaxigala yinannireeti.

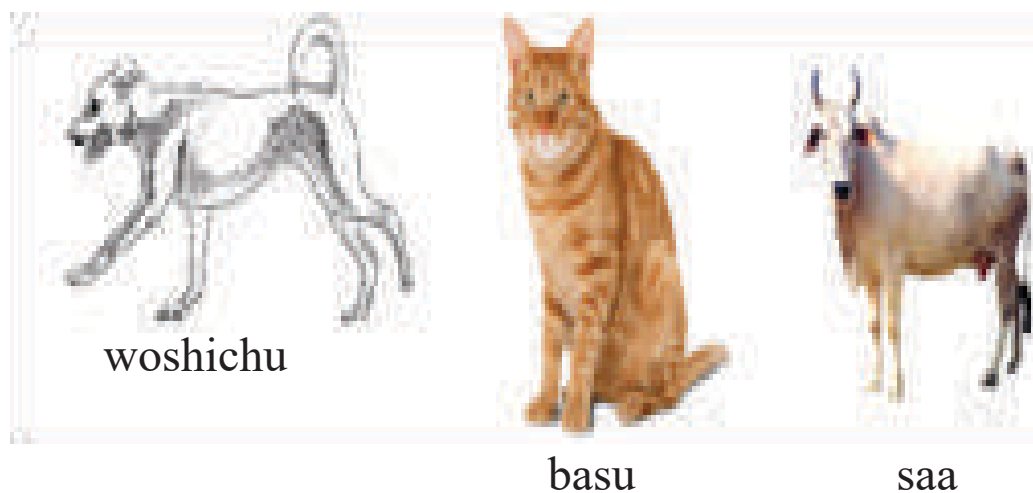
1. Mini saada

Xa'mo;

1. Mini saadaati yinannire egentinoooni?
2. Hiikuriitiro su'mansa rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Mini saadaati yineemmori mannu ledo rosante mine heedhanno saadaati.

Lawishshaho: basu, woshichu, saa, farashshunna woleno kore labbanuore mini sadaati yinanni.

Misile 3.7 Addi addi mini saada leellishshano Misilla.

Xa'mo

Mini saada mannaho may horo uytanno?

1. Mini saada uytano horo

Mini saada mannaho addi addi horo uytanno. Insano:

- A. mine agartanno mini saada
- B. sagalimate kaa'litanno mini saada
- C. hodhishshaho kaa'littanno mini saada

A/ Mine agartanno mini saada

Lawishshaho:

- Basu mine yemahe ittanno
- woshichu mine woy minu hoowe agaranno.

Misile 3.8 Mine agartanno saada leellishshanno misila

B/ Sagalimmate kaa'litanno mini saada

Xa'mo

Sagalimmate kaa'litano mini saadawiinni maa maa
afi'nanniro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Sagalimmate kaa'litanno mini saadanni addi addi sagale
afi'nanni.

Lawishsha: ado, buuro, maala, quuphe woleno kore labbannore.

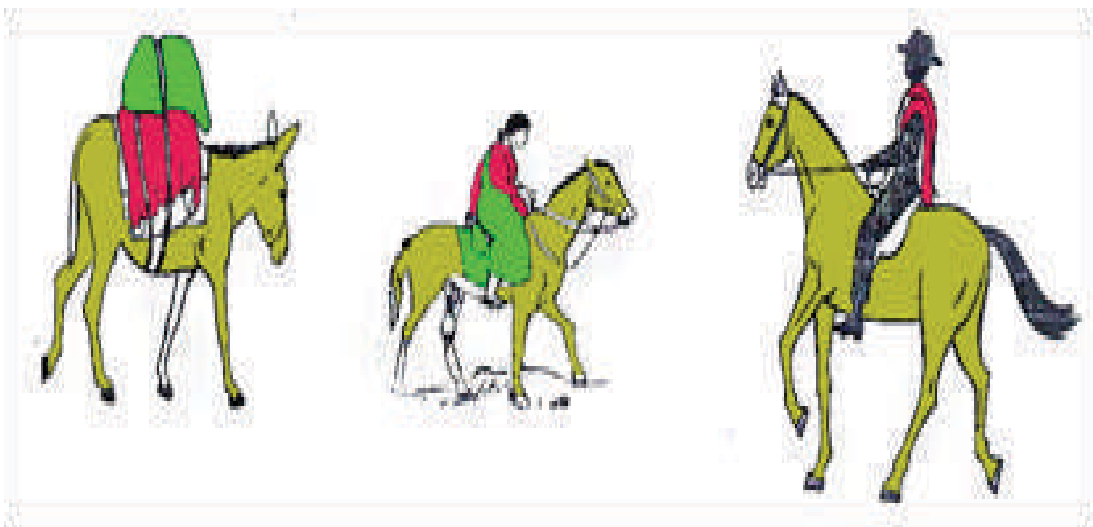
C/ Hodhishshaho kaa'littanno mini saada

Xa'mo

Hodhishshaho horo uytanno mini saada hiikkuriiti?

Mini saada giddo uduunne hogophatenna mannu gulufate horonsi'ranno saada no. Insano:

- Farashshu
- Harrichunna
- Gaangichu uduune hogophatenna gulufate horo uytanno mini saadaati.

Misile 3. 9 Hodhishshaho kaa'littanno saada Misile

2. Dubbu saada woy dubbu gaxigala

Xa'mo

1. Dubbu saada woy gaxigala yinannire hiikuriitiro su'mansa rosiisaanchi'nera kulle.

Dubbu saada woy gaxigala yinanniri manchu beettiwiinni xeertidhe dubboho heedhannoreeti.

Lawishshaho: Ambooma, doobbiicho, daguncho, yeedaala woleno kore labbannoreeti.

3.4 Qarqaraho heedhanno saadanna afantanno yanna

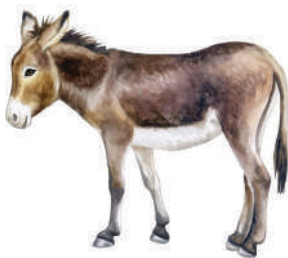
Xa'mo

1. Qarqari'nera heedhanno saada giddonni barra afantannoreenna hashsha afantannori hiikkuriitiro baddine affinoonni? Gaamotenni hasaabbinne dawaro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Qarqaraho heedhano saada afantanno yanna lamewa gaammanni. 1. Barra afantanno saadanna

2. Hashsha afantanno saada yinanni.

- Barra afantanno saada yineemmori: Lalo, Meicho, Gerecho, Woshicho, Harricho, Lukkicho woleno kore labbannoreeti. Konni woroonni noo misilla hegersitine la'e. Misilete aana noo saada barranso hashsha leellitannoreeti?

Harricho

Meicho

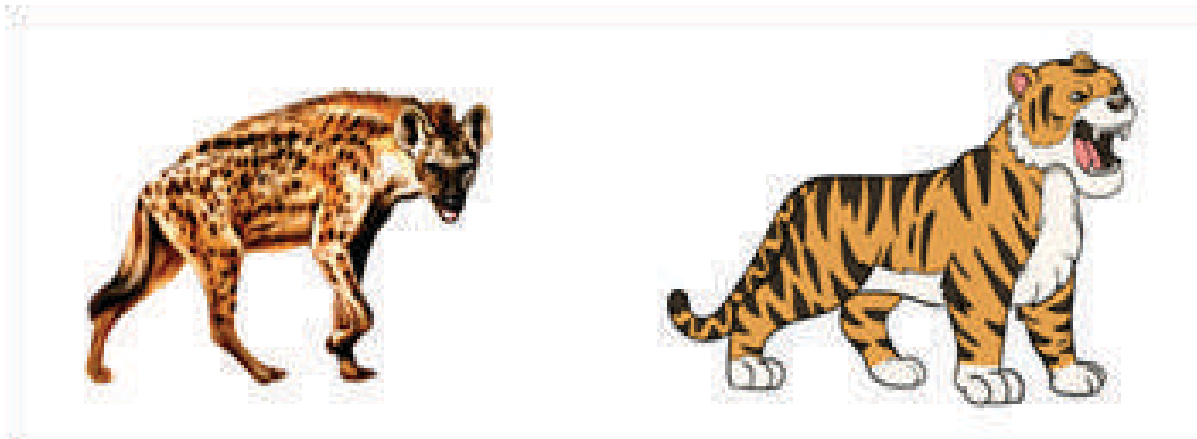
saa

Misile 3.10 Barra afantanno saada misilla.

▪ **Hashsha afantanno saada** yineemmori:

Lawishshaho: Ambooma , Daguncho, Yeedaala, Awulcho woluno kore labbanoreeti.

Konni woroonni shiqqino misile hegersitine la'ine afantanno yanna rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Ambooma

Daguncho

Misile 3.11 Hashsha afantanno saada misile

3.5 Saada addi addi akatinsanni gaama

Qarqaraho heedhano saada addi addi akatinsanni gaama dandiinanni. **Insano:**

A/ Gobbaydi ayimmansanni

B/ Milli yitanno garinni

C/ Lekkansa kiironni gaammanni.

A/ Saada Gobbaydi ayimmansanni gaamo

Xa'mo

1. Mine'ne noo saada bisona diwinori maati?

2. Saada baalantera mittu gari gobbaydi ayimma noonsa?

Aleenni noo xa'mo gaamotenni hasaabbine hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Saada gobbaydi bisona diwinorinni babbaxxitanno. **Insano:**

1/ gogansa ordichunni diwantino saada

2/ gogansa baallichunni diwantino saada

1/ Gogansa ordichunni diwantino Saada

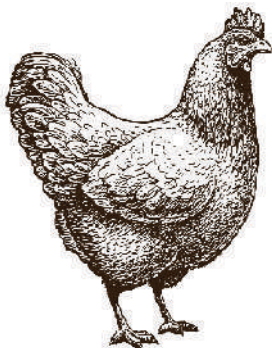
Lawishsha: Saa, Meicho, Harricho, Gerechonna woleno kore labbannoreeti.

Misile 3.12 Gogansa ordichunni diwantino saada misilla

2/ Gogansa baallichunni diwantino saada

Lawishsha: Lukkuwa ,Ceanna woleno kore labbannoreeti

Misile 3.13 Gogansa baallichunni diwantino saada misilla

B/ Saada millimmonsa garinni gaama**Xa'mo**

1. Saada mittu darginni wolu dargira milli yitannohu hiittoonniiti?
2. Saada millisate marichonsa horonsidhanno?

Saada milli yitanno garinni addi addiwa gaammanni. **Insanno:**

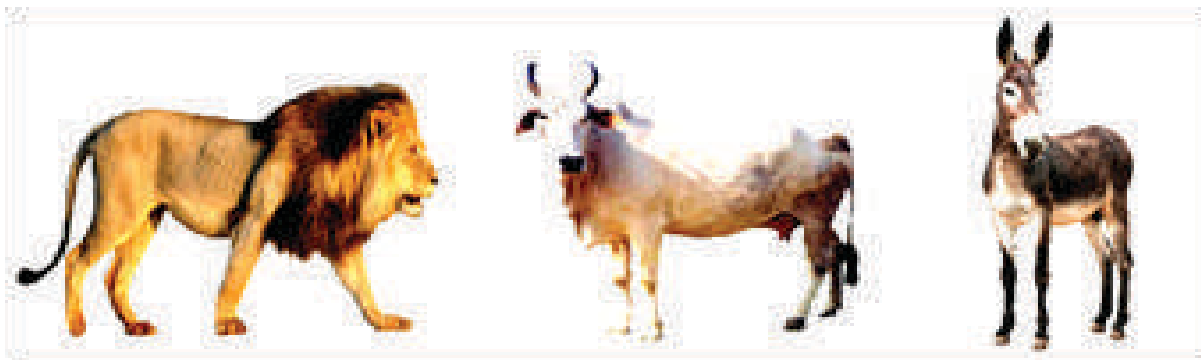
- 1 Lekkate hadhannori
- 2 Qoolinsanni buubbannori

1/ Lekkatenni dargunni darga hadhanno saada**Xa'mo**

1. Lekka noonsa saada affinoonni?
2. Su'mansa rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Lekka noonsa saada dargunni darga milli yitannohu lekkansa horonsidheeti.

Lawishshaho: Saa, Meicho, Harrichonna, woluno kore labbannori.

Doobbiicho

Saa

Harricho

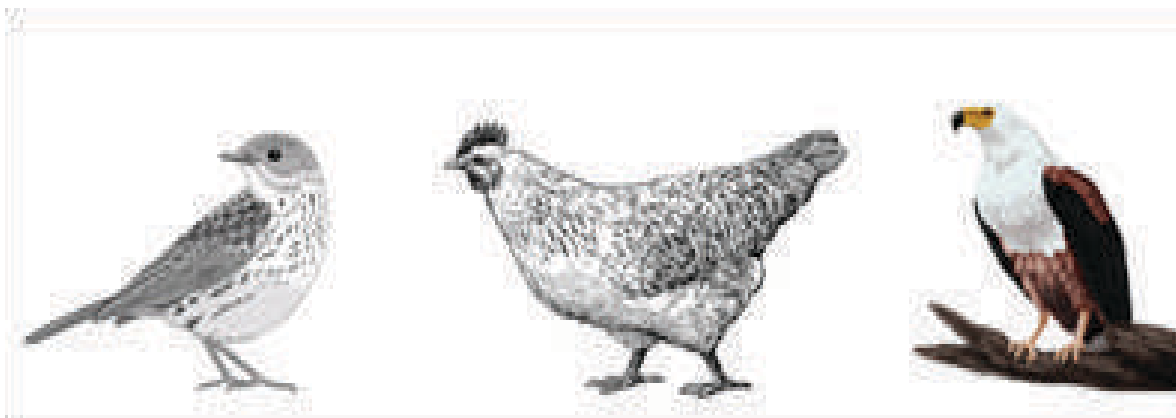
Misile 3.14 Lekkatenni dargunni darga hadhanno saada
misilla

2/ Qoolinsanni buubbanno saada

Xa'mo

Qoolinsanni buubbano saada hiikkuriitiro egentinoonni?
su'mansa rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Qoolunni buubbanno saada mittu darginni wolu dargira
qoolinsani buubbe iilitanno.

Misile 3.15 Qoolinsanni buubbanno saada misilla.

Lawishsha: Cea, Lukkuwa, Doowircho, Heeyyakonna
woleno kore labbannore

C/ Saada lekkansa kiironni gaama

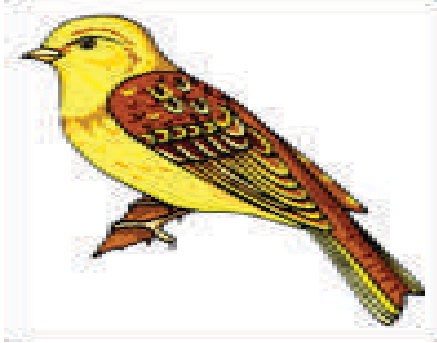
Xa'mo

Qarqari'nera heedhanno saada lekka kiir buuxxine
la'ine egentinoonni? Me'e lekka noonsa? Dawaro
rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera qolle.

- Qarqaraho heedhanno saada lekkansa kiir garinni addi
addiwa gaammanni. **Insano:**
 1. Lame lekka noonsare, nna
 2. Shoole lekka noonsare yinanni.

1/ Lame lekka noonsari

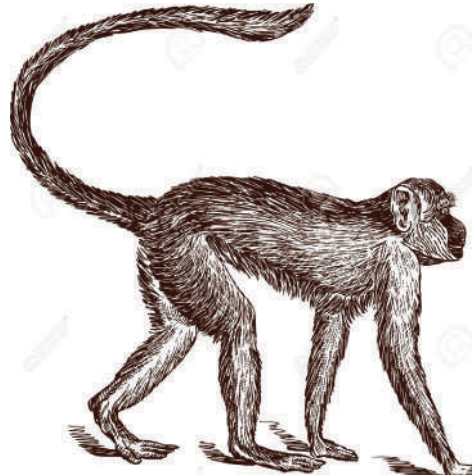
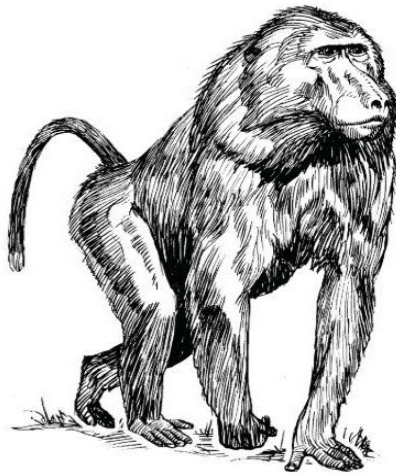
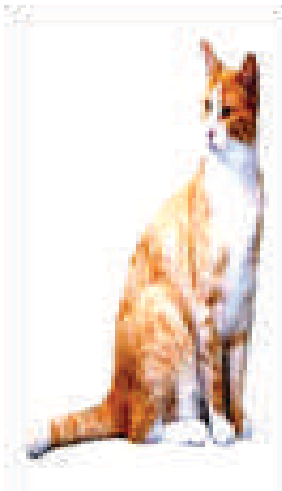
Lawishsha : Mancho, Lukkicho, Ceicho, Heyyakkonna, woleno kore labbannoreeti.

Misile 3.16 Lame lekka noonsari misilla

2/ Shoole lekka noonsari

Lawishsha: saa, gerecho, meicho, farashsho, harricho, ambooma, yeedaalanna, woleno kore labbannoreeti.

Misile 3. 17 Shoole lekka noonsa saada misile.

Rosishsha 3.4

I. Konni woroonni noo xa'mora dawaro doortine qolle.

1. Farashsho, Harrichonna, Gaangicho gogansa

baallichunni diwantino saadaati.

A/ Halaaleho B/ Kaphoho

2. Konni woroonni shiqqino saada giddo hashsha

afamannohu hiikkoneeti?

A/ Meicho B/ Gerecho C/ Ambooma

3. Qoolunni buubbanno saada gaamo **ikkinokkihu**

hiikonneeti?

A/ Doowircho B/ Heyyakko C/ Hamashsho

3.6 Ishine maareekkanna wirro qole horoonsira

Xa'mo

1. Ishine mama tuga hasiissanno?

2. Ishine wirro horonsira dandiinanni? Hanni kifilete jaalla'ne
ledo hasaabbine rosiisaancho'nera woy rosiisaanchi'nera
kulle.

Mininni woy qooxeessunni fiine gamba assinoonni
ishine maareekkote qixxeessinoonni baycho woy umme
qixxeessinoonni balera tunganni. Balete woy maareekkote
qixxeessinoonni darga tungoonni ishini hoqanno woyte wirro
baatto harishshate horonsi'nanni.

Misile 3.18 Ishine umme qixxeessinoonni balera tuga
leellishshanno misile.

Fooliishshote Xaphishsha

- Barraho yaa lemiina shoole saate (24) amadinoha ikke barri yannanna hashshi yanna amadanno.
- Barraho yanna soodihunni 12:00 saatenni kayse hawarro 12:00 saate geeshsha heedhano yannaati.
- Hashshaho yanna hawarro 12:00 saatenni kayse soodimaru 12:00 saate geeshsha noo yannaati.
- Wogga yaa kalaqamunni diru giddo heedhanno babbaxxitino diilallote gadeeti.
- Wogga shoolewa beenkanni.
 - ✓ Birra
 - ✓ Arro
 - ✓ Badheessa
 - ✓ Hawado
- Diilallote yaa illete leellitannokkinna angate amadaafannokki kalaqamuni qarqarinkera heedhannote.
- Diilallote gara yinannihu mittu barri giddo mittu qarqarira heedhanno diilallote ikkitooti.
- Diilallote gade yinannihu hala'ladu qarqarira seeda yanna leeltanno diilallote ikkitooti.
- Diilallote gade gaamo yaa mittu dani diilallote gade noonsa qarqara mitte gaamo assine worriro diilallote gade gaamo yinanni.

- Diilallote gade soorrana yaa woggate gidde heedhannoti diilallote akati soorranaati.
- Diilallote akati soorrana sa'e sa'e kalaqamu aana qarra abbitanno.
- Qarqaraho hee'rannore kalaqamuni afamannore lubbo noonsarena lubbo noonsakkire yine lamewa gaamme la'nanni.
- **Lubbo noonsari akata:**
 - ✓ Ittanno
 - ✓ Lophitanno
 - ✓ Fooltanno
 - ✓ Sirtanno
 - ✓ Millisanno
- Lubbo noonsare lamewa gaamanni.
 - ✓ Saada
 - ✓ Mu'ro

Saada

Saada lubbo noonsa kalaqamaati

- **Saada lamewa gaammanni;**
 - ✓ Mini saadanna
 - ✓ Dubbu saada woy gaxigala
- Mini saada mannu ledro rosante mine heedhanno saadaati.
- Mini saada mannaho babbaxxitino horo uytanno.
- Dubbu saada woy gaxigala yinanniri manchu beettiwiinni xeertidhe dubboho heedhannoreeti.

- Saada gogansa diwinorinni, milli yitanno garinninna lekansa kiirro garinni babbaxxitanno.
- Qarqarinkera heedhanno saada lekkansa kiirro garinni babbaxxitanno.
- Mininni woy qooxeessunni fine gamba assinoonni ishine maareekkote qixxeessinoonni baycho woy bale umme qixxeessinoonni darga tunganni.
- Tungoonni ishini hoqanno woyte wirro baatto harishshate horonsi'nanni.

Xaphoomu rosiishsha

I. Konni woroonni noo xa'mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre.

- ___ 1. Barri yanna arrishshote xawaabbi leellanno yannaati.
- ___ 2. Hashshi yannara illenke xeertisse la'a didandiitanno
- ___ 3. Diilallote gara yinannihu mittu barri giddo mittu qarqarira heedhanno diilallote ikkitooti.
- ___ 4 Diilallote akati soorrana sa'e sa'e kalaqamu aana qarra abitanno.
- ___ 5. Mu'ro lubbo noonsa kalaqamaati.

II. “A” gaamora noo qaalla” B” gaamora noote ledo fiixoonsi

<u>“A” gaamo</u>	<u>“B” gaamo</u>
_____ 1. Mini saada	A. Ambooma
_____ 2. Dubbu saada	B. Gerecho
_____ 3. Qoolinsanni buubbanno saada	C. Heyyakko

III. Konni worooni noo xa’mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Tungoonni ishini hoqanno woyte wirro baatto harishshate horonsi’nanni
A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Qarqarinkera barra afantanno saada gaamo **ikkinokkihu** hikkonneeti?
A/ Gerecho B/ Woshshicho C/ Daguncho
3. Qarqarinkera hashsha afantanno saada gaamo **ikkinokkihu** hikkonneeti?
A/ Ambooma B/ Yeedaala C/ Meicho
4. Shoole lekka noonsa saada gaamo **ikkinohu** hiikkoneeti?
A/ Gerecho B/ Lukkicho C/ Ceicho

FOOLIISHSHO SHOOLE

DAGOOMU QARQARA

Fooliishshote xaphooma rosate dandoo

Rosaano tenne fooliishsho rossu gedensaanni;

- qarqarinkera heedhanno horo uytanno mu'ro xawissanno.
- maatete miilla kultanno,
- maatete kaimu hasatto xawissanno,
- darawonsa ledi xaadooshshenna rosu mine loosa dandiitanno looso bowirsidhanno,
- maatete miilla qoossonna qeechansa hasaabbanno,
- misilete woraqata horonsidhe rosinsa mini hoowenna qarqara misile kayssanno.

Qara qara rosu amado*4.1. Qarqaraho heedhannota horo uytanno mu'ro.**4.2. Maatenkenna loosonsa**4.3. Heerate may hasiisannonke?**4.4 Rosu minenna rosu mini giddo afamannore**4.5. Gamba yine godo'linonna loosi'no**4.6. Rosu mini amanyootenna wodho bada***4.1. Qarqaraho heedhannota horo uytanno mu'ro****Rosate dandoo****Rosaano konni rosi gedensaanni:**

- qarqaraho heedhano addi addi mu'ro baddanno,
- qarqaraho heedhano mu'ro uytanno horo xawissanno.

Qara qara qaalla:

Maate

Darawo

Kaimu hasatto

Qoosso

Qeecha

Poostere

Hoowe

Xa'mo

1. Qarqari'nera heedhanno addi addi muro su'ma kulle.
2. Qarqaraho heedhanno mu'ro manchu beettira may horo uytannoro gaamotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Qarqarinkera kalaqamunni addi addi horo uytanno mu'ro anfanni.

Lawishsha:

- ✓addi addi sagalimmate horo uytano mu'ro
- ✓gati kaashsho
- ✓Jajjabba haqqe
- ✓Shiimmaadda haqqe
- ✓Haayisso woleno kore labbanno mu'ro anfanni.

Shimmaadda haqqe

Citta

Haayisso

Misile 4.1 Babbaxxino deerri mu'ro leellishshanno misile

4.1.1.Sagalimmate horo uytanno mu'ro

Xa'mo

Qarqari'nera sagalimmate horo uytanno mu'ro egentinoonni?

Hanni gaamotenni hasaabbinne rosiisaanchi'nera woy

rosiisaancho'nera kulle

✓ Mu'ro manchu beettira ikko wolu kalaqamira addi addi horo uytanno. Mu'ro Manchu beettira ikko saadate sagalimmate kaa'litanno.

✓ Manchu beettira sagalimmate ikkitano mu'ro:

Lawishsha: ✓ addi addi gidi

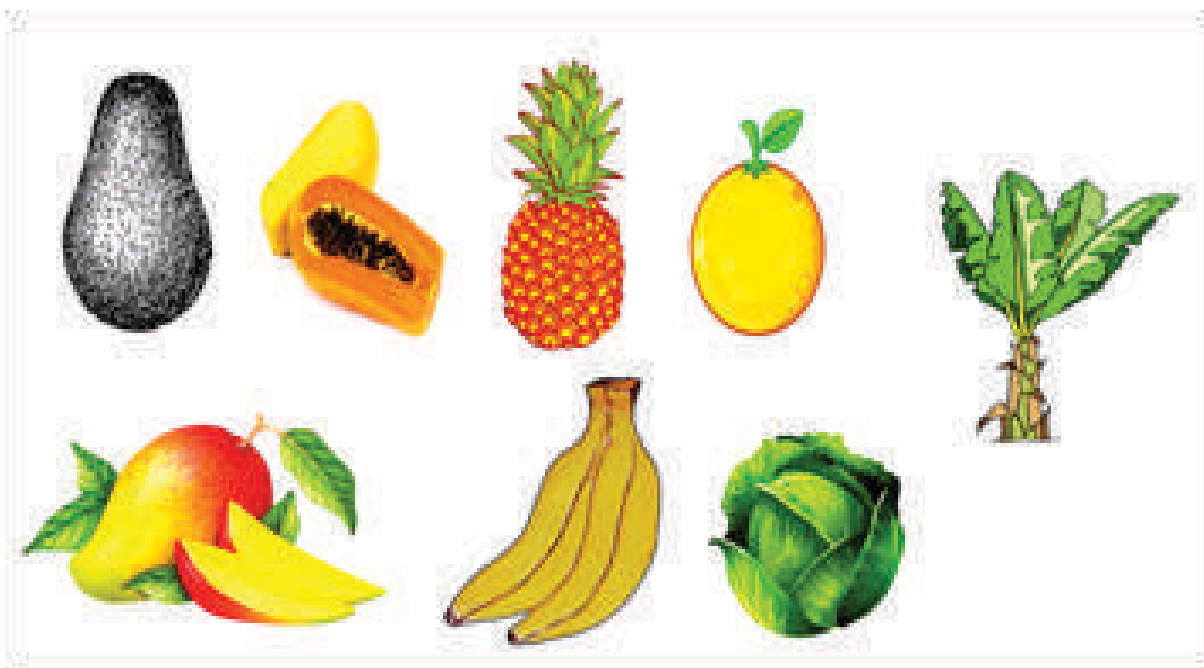
✓ weese

✓ gati kaashshi

✓ shonkooru

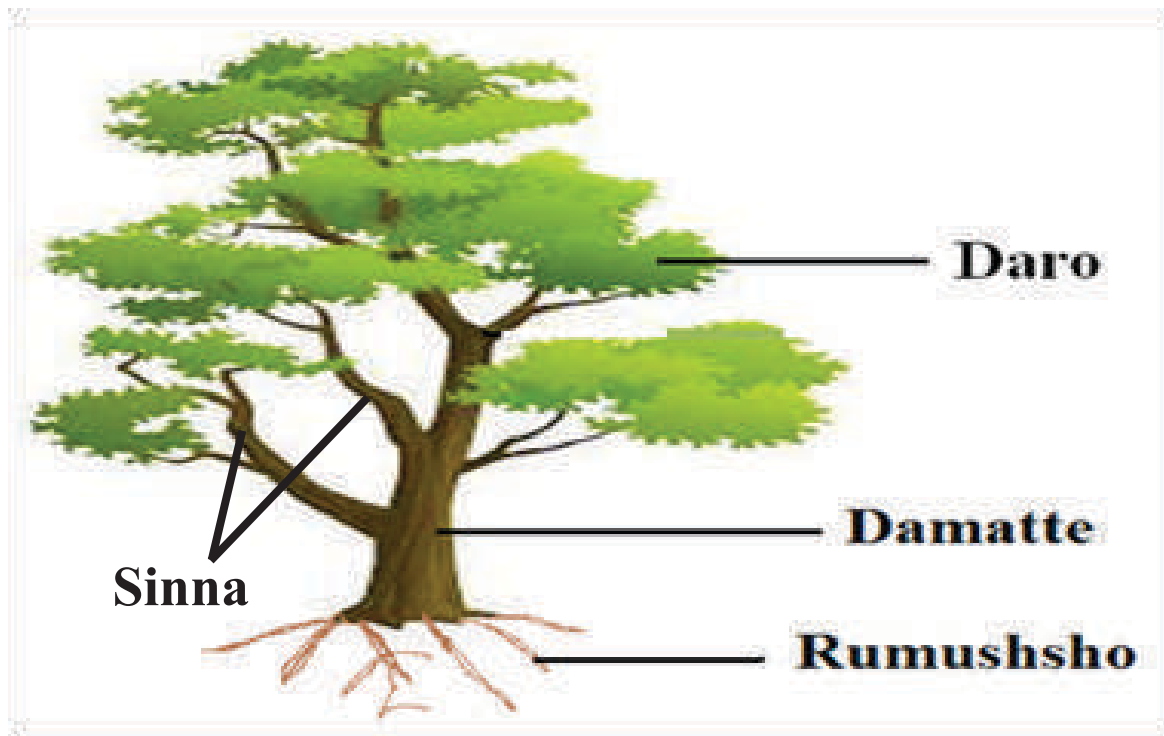
✓ addi addi haqqi laalonna woleno kore

labbannori manchu beettira sagalimmate horo aannoreeti.

Misile 4.2 Sagalimmate ikkitanno **mu'ro** leellishshanno
misile

Mu'rote kifilla

Misile 4.3 Mu'rote kifile leellishshanno misile

Murote sase qara qara kifilla noose.

Insano: Rumushsho, Damattenna, Darchoho

Rosiishsha 4.1

I. Konni woroonni noo xa'mora dawaro doortine qolle.

1. Mu'ro mannaho ikko saadate sagalimmate horo noose.

A/ Halaaleho

B/ Kaphoho

2. Manchu beettira sagalimmate kaa'litanokki mu'ro hiittennneeti?

A/ Addi addi gide

B/ Weese

C/ Barizaafe

3. Konni woroonni noori giddo mu'rote kifile ikkinnohu hiikkonneeti?

A/ Rumushsho B/ Damatte C/ A nna B dawarote

4.2. Maatenkenna loosonsa

4.2.1. Maatenkenna Maatete miilla

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- Maatete yaa mayyaatero tiro xawissanno
- Maatete miilla kultanno
- Maatete miilla qoosonna qoosonna hasaabbanno
- Maatete kaimu hasatto maatiro baddanno

Xa'mo

1. Maatete yaa mayyaate?
2. Maatete miilla egentinoonni? Hiikuriitiro kulle.
3. Maatete miilla loosu qeechinna qoosso maati?

Mittu mini giddo mitteenni hee'ranno manni gambooshshe maatete yinanni.

Mittu qarqarira hee'ranno manni baalu umi umisi mini maate noosi. Mini maate dagate kaimaho.

4.2.2. Maatete miilla

Mitte mini maate giddo maatete miilla heedhanno.

Insano:

- ✓ Ama
- ✓ Anna
- ✓ Oosonna

- ✓ mini giddo mitteenni hee’ranno manna miteenni
maatete miilaati yinanni.

Konni woroonni noo misile gaamotenni la’ine maricho
hegersitiniro rosiisaanchi’nera woy rosiisaancho’nera kulle.

Misile 4.3 Mini Maate leellishshanno misile

Xa’mo

1. Muli fiixaati yaa mayyaate?
2. Muli fiixa’ne egentinoonni? Su’mansa rosiisaanchi’nera
woy rosiisaancho’nera kulle.

Maatete giddo muli fiixa yineemmori:

Lawishsha:

- ✓ Abbo
- ✓ la’lama
- ✓ Ahaaho woy ahaahe woleno kore labbanore muli fiixaati
yinanni.
- ✓ wosiila
- ✓ Adanna

4.2.3 Maatete miilla loosu qeecha

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- maatete giddo amatenna annunniha loosu qeecha baddanno,
- maatete giddo oosote loosu qeechi maatiro xawissanno,
- maatete miilla loosinsa qeecha kultanno.

Xa'mo

Mine'ne ama, annunna ooso may loosu loossanoro
gaamotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera kulle.

Maatete giddo annunna ama maatete gashshaanooti.

Oosote heerate hasiisannore wonsha, keeraanchimma agaranna
rosiisate qeechi amanna anna la''anoreeti.

Mini maatensa gashshate, oosonsara hasiisannore shiqishanna
lossate qeechi annahonna amate gutu loosooti.

Dagoommite heeshsho giddo meyaterano labaahurano taaluu
loosu qeechi noonsa.

1 Amatenna annu loosu qeecha

A/ Maatensara dancha lawishsha ikka

Amanna annu oosonsara dancha loosu loosatenni lawishsha
ikka noonsa.

- Lawishsha:**
- halaale coyi'ra woy kapha hooga
 - qarramohanna xiwammoha kaa'la
 - ayirrisanna woleno kore labbannore

B/ Maatensa danchu garinni massaga woy gashsha

Lawishsha:

- oosonsa hossannowa illaallisa woy towaata.
- ooso amaalatenni woy seejjatenni lossa.
- oosote qoosso agaranna rosiisa.
- oosonsara heeratenna rosate hasiisannore wonshshanna woleno kore labbannore

C/ Maatensara towaanyonna baxille leellisha

Ooso amatenna annu wiinni towaanyonna baxille hasidhanno.

Lawishsha:

- oosote dandiini bikkinni hasidhannore shiqisha
- keeraanchimmansa agara
- oosote ledi saysate yanna aa woleno kore labbannore.

Misile 4.4 Amanna annu oosonsa towaattanna

D/ Maatensara eote buicho kalaqa

Woxu eo buicho yaa woxe afi'nanni doogooti. Looso loonsanihu woxe afirateeti. Manchu beetti woxe afirannohu babbaxxino loosoo looseeti.

Xa'mo

Maatete woxu eo buicho ikkannori maati?
kifilete jaali'ne ledoo hasaabbine rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera kulle.

Annunna ama maatete gashshaano ikkitinohura konni woroonni noore assa hasiissanno.

- woxu eo buicho kalaqa
- eote amadooshshe afa
- woxe suuqe jajja kalaqanna woleno kore labbanore.

Woxu eo buicho

- baatto loosire gide wixiratenni,
- saada ce''atenni
- daddalunni
- addi addiha mootimma loosoo loosatenni
- angate ogimma loosonna woleno kore labbannore
loosatenni eo afi'nara dandiinanni

Konni woroonni noo misile hegersitine la'e.

Maa la'iniro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 4.5 Woxu eo abbanno addi addi looso leellishshanno misilla

2/ Maatete giddo oosote loosi qeecha

Xa'mo

1. Maate'nera maa loossine kaa'litinanni?
2. Rosu mininni higginiro mine maa loossinanni?

Maatete giddo oosote uminsahu loosu qeechi noonsa.

Lawishshaho:

- hajajama woy soqqama
- shota ikkino looso loosatenni maate xukunni kaa'la
- maatete wodho woy jirte ayirrisa
- roso rosanna woleno kore labbanore.

4.2.4 Maatete miilla mereero heerano xaadooshshe

Maatete miilla mereero danchu xaadooshshi heerara hasiisanno.

Xa'mo

Maatete mereero danchu xaadooshshi heera yaa mayyaate?

Maatete mereero heerara hasiisanno danchu xaadooshshi yinanniri:

- 1/ mimmitu ledó baxama
- 2/ mimmito ayirrisa
- 3/ loosunni kaa'lama

1/ Mimmitu ledó baxama

Misile 4.6 Mimmitoho baxille leellishshanno misile

2/ Jawa ayirrisa

Misile 4.7 Maatete giddo jawa ayirrisa hasiissannota
leellishshanno misile

3/ Loosunni kaa'lama

Misile 4.8 Maatete mereero loosunni kaa'lama hassiisannota
leellishshanno misile

4/ Mitiimma gutunni hasaawe tira

Misile 4.9 Maatete mitiimma tirate gutunni hasaabbanna leellishshanno misile

4.3. Heerate may hasiisannonke?

4.3.1. Maatete kaimu hasatto

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni;

- Kaimu hasatto yaa mayyaatero tiro kultanno,
- Maatenniti kaimu hasatto maatiro xawissanno,

Xa'mo

1. Kaimu hasatto yaa mayyaate?
2. Maatete kaimu hasatto yinanniri hiikuriiti?

Konni aleenni shiqqino xa'mo gaamotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Kaimu hasatto yaa manchu beettira heeshshote hasiisanorichooti.

Manchu beettira sase qara ikkitinoti kaimu hasatto noosi.

Insano:

- A. Sagale
- B. Uddanonna
- C. Gallanni mineeti

A. Sagale

Xa'mo

- 1. Sagale maati?
- 2. Sagale mamiinni afi'nanni?

Sagalete yaa intannireenna angannire ikke mannimmankera horo aannoreeti.

Qarqarinkera sagale afi'neemohu lame doogonniiti.

Insano : 1/ saadatewiinninna

2/ mu'rotewiinni

1. Saadatewiinni afi'nanni sagale

Lawishsha: maala, buuro, ado, quuphe woleno kore labbannoreeti.

2. Mu'rotewiinni afi'nanni sagale .

Lawishsha: shaana, waasa, gide, dinnicha, muuze, burtukaane woleno kore labbannoreeti.

shae 4. 1 Saadatewiinninna mu’rotewiinni afi’nanni sagale borreesse.

Saadatewiinni afi’nanni sagale	Mu’rotewiinni afi’nanni sagale
Ado	waasa
Maala	muuze

Sagale uytanno horo

- Sagale manchi beettira addi addi horo uytanno.
- ✓ lophote,
 - ✓ wolqanna iibbille afiratenna
 - ✓ xibba gargaratenna woleno kore labbannorira kaa’litanno

B. Uddano

Uddano manchu beettira kaimu hasatto giddo mittete.
Uddanote yaa manchu beetti kalaqamu biso woy teeda diphanorichooti.

Rosaano:

Uddano uytanno horo maati? Kifilete jaalla’ne ledο
hasaabbine rosiisaanchi’nera kulle.

Uddano uytanno horo:

Uddano manchu beettira addi addi horo uytanno.

Qara qara ikkitino horo:

- kalaqamu biso woy teeda dibbanno
- arrishshote, qiidunna xeenunni garigartano
- binfileho kaa'litano woleno kore labbanno horo noose

C. Gallanni mine

Minu manchu beettira kaimu hasatto giddo mittoho.

Minu aanno horo

Xa'mo

1. Minu manchi beettira may horo aanno? Kifilete
jaalla'ne ledoo hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera kulle.

Minu manchi beettira babbaxxitinno horo aanno.

Insano:

- ✓ xeenu gananonkekki gede hoolanno,
- ✓ arrishsho gantannonkekki gede caale ikkanno,
- ✓ duubbu moychi gawajjannonkekki gede maaxanno,
- ✓ udduunicho wodhatenna woleno kore labbanno horo aanno.

Rosiishsha 4.2

I. Konni woroonni shiqqino xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1/ Kaimu hasatto yaa manchu beettira heeshshote hasiisanorichooti?

A/ Halaaleho

B/ kaphoho

2/ Manchu beettira qara kaimu hasatto **ikkinokkihu** hiikkonneeti?

A/ Sagale

B/ Uddano

C/ kaameela

3/ Manchu beetti sagale hiikkinni afiranno?

A/ Saadatewiinni

B/ Mu'rotewiinni

C / A nna B dawarote

4/ Uddano uytano horo **ikkinohu** hiikkonneeti?

A/ Biso dibbanno

B/ lopho leddano

C/ Moychunni gargartano

4. 4. Rosu minenna rosu mini giddo afamannore.

Rosate dandoo

Rosaano tenne rosu amado rossu gedensaanni:

- rosu mini mayimma baddanno,
- rosu mini hoowe giddo hee'rannore xawissanno,
- rosu mini udduunnenna qarqara gawajjamikkinni horonsi'nanni gara kultanno.

4.4.1. Rosu mini hoowe

Rosu mini rosaanno babbaxxitino egenno afidhanno baseeti.

Xa'mo

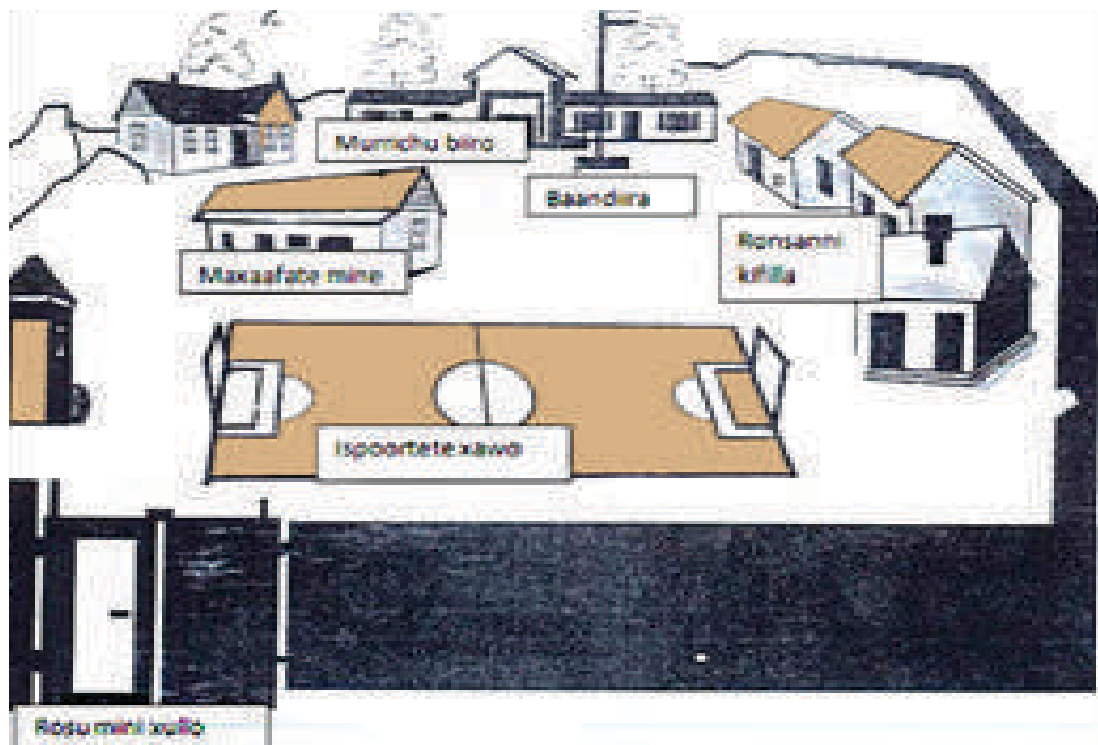
1. Rosu mini hoowe giddo may afamanno?

2. Rosu mine wodhonna amanyooti maati?

Kifilete jaalla'ne ledoo gaamo kalaqqine rosu mini hoowe doytine la'ini gedensaanni hegersitinoonnire rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Konni woroonni noota rosu mini hoowe giddo noore leellishshanno misile gaamotenni buuxxine la'e.

Maa la'ine hegersitiniro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Misile 4. 10 : Rosu mini hoowe leellishshanno misile

Rosu mini hoowe giddo addi addirichi leellanno .

Insano:

- ✓ ronsanni kifilla
- ✓ rosu mini murrichi biiro
- ✓ shumate mine
- ✓ maxaaffate mine
- ✓ baandira
- ✓ isipoortete xawo woy godo'lete base, woleno kore labbannore rosu mini hoowe giddo leellanno.

Rosu mini giddo hee'ranno uduunni rosatenna rosiisate horo aannoha ikkinohura garunni amada hasiisanno.

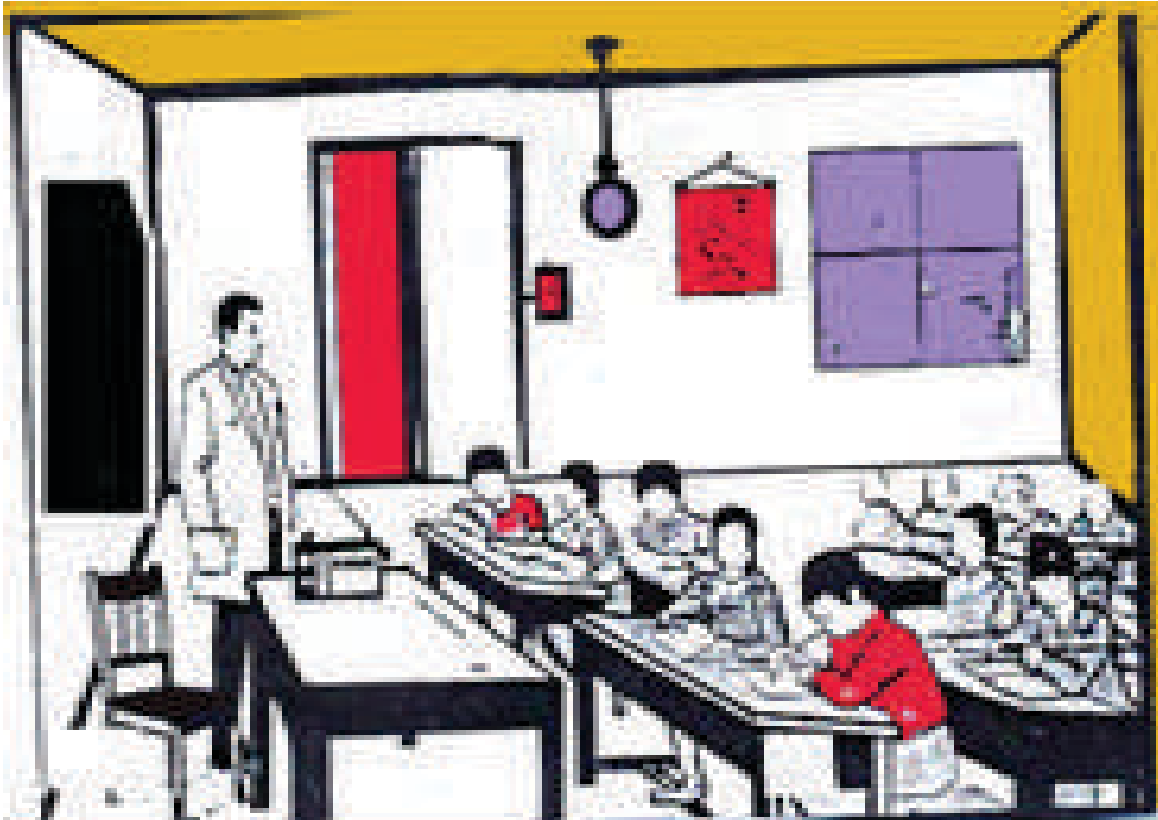
A. Ronsanni kifilla

Xa'mo

1. Rossinnanni kifilete giddo maa la'iniro
rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Ronsanni kifile giddo addi addi uduunne anfanni.
insanno

- rosaanote barcima,
- saleeda,
- rosiisaanchu barciminna woleno kore labbannore kifilete giddo anfannireeti.

Misile 4.11 Ronsanni kifile giddo leellannore xawissanno misile.

B. Maxaaffate mine

Xa'mo

- Maxaaffate mini may horo aanno? Hanni jaalla'ne ledoo hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Maxaaffate mini yaa addi addi egenno uytanno maxxaafta mittowa worreenna nabbambanni mineeti.

Maxaaffate mine duuchu dani maxxaafta heedhanno.

Misile 4. 12 Maxxaaffate mine leellishshano misile

4.4.2 Rosu minenna rosu mini qarqari misile loosa

Xa'mo

1. Misilete woraqata horonsidhinne rosi'ne mini misile loossine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera leellishshe.

Rosaano konni albaanni rossinni rosi giddo rosu mini hoowe maricho labbannoronna giddoseenni hee'rannori maatiro rossinoonni .

Maxaafi'ne giddo noota misile 4.10 wirro la'e.
 Hegersitine la'inni gedensaanni rosi'ne mini misilenna
 rosi'ne mini hoowe giddo leellanore misiletanni leellishshe.
 Misile loosate misilete woraqata , irsaase, laaphisenna
 woleno kore labbanho uduunne horonsidhe.

Rosiishsha 4.3

I. Konni woroonni shiqqino xa'mora taalo dawaro dooritine qolle.

1. Rosu mini rosaano babbaxxitino egenno afidhanno baseeti.
 A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Rosu mini rosaanote may horo aanno?
 A/ Dancha amanyoote rosate
 B/ Addi addi egenno afi'rate
 C/ A nna B dawarote
3. Rosu mini hoowe giddo afamannori maati?
 A/ Bandeera B./ Ronsanni kifile C/A nna B dawarote
4. Konni woroonni noori giddo ronsanni kifilera afamannokihu hiikkonneeti?
 A/ Kolishsho saleeda B/ Rosanote barcima
 C/ Rosu mini bandeera

4.5 Darawote ledo xaadooshshenna gamba yee loosate dandoo

Rosate dandoo

Rosaano konni rosi gedensaanni:

- darawote ledo godo'latenna loosi'rate tiro kultanno,
- gamba yine godo'latenna loosi'rate horo xawissanno,
- gamba yine godo'linanni yannara hee'ranno amanyoote baddanno.

4.5.1 Darawote ledo gamba yine godo'la

Xa'mo

Darawote ledo gamba yee godo'la yaa mayyaate?

Darawote ledo gamba yine godo'la yaa lamunna hakkuyi aleenni ikkitino darawo mitteenni godo'late .

Godo'le surre rosoho woy loosoho kakkayissanno.

Gamba yine godo'la hasiissannohu darawote ledooti.

Godo'lete injaawino baychinna godo'lete uduunnichi hasiisanno.

Gamba yine godo'linanni yannara amanyootunna baxillu hasiisanno.

Darawote ledo godo'latenni addi addi egenno, dandoonna dancha amanyoote ronsanni. Darawote ledo gamba yine godo'la addi addi horo uytanno.

Insano:

- hagiirraamma assitanno
- mimmitu ledó heerano baxille leddanno.
- mannimmate kaajjilli lexxanonna woleno kore labbanno horo noose.

Misile 4. 14 Addi addi godo'le leellishshanno misile

4.5.2.Darawote ledó gamba yine loosi'ra

Xa'mo

Gamba yee loosi'ra may horo uytannoro Kifilete
jaalla'ne ledó hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera woy
rosiisaancho'nera qolle.

Darawote ledó gamba yine loosi'ra yaa lamunna hakuyi
aleenni ikkitino darawo mitteenni loosó loosate woy roso
xiinxallate.

Gamba yine mitteenni loosoo loosi'ra woy roso xiinxalla addi addi horo uytanno.

Lawishsha:

- mimmitu egenno beeqqate kaa'litanno.
- mittu rosaanchira lowo yanna adhanore mitteenni loonsiro shiima yannanni gudate kaa'litannonna. woleno kore labbano horo noose.

4.6 Rosu mini amanyootenna wodho

Xa'mo

Rosu mini amanyooti yinanniri hiikkuriitiro gaamotenni hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Rosu minira umisi amanyooti noosi.

Rosu mine heedhanno rosaano baala rosu mini amanyoote ayirrisa hasiisannonsa.

Rosu mini amanyooteeti yineemmori:

- ✓ rosu yanna ayirrinse rosu minira eanna fula
- ✓ rosu yannara kifilete ofolle rosa
- ✓ rosiisaano ayirrisa
- ✓ rosu mini uduunne gawajjamaanokki gede agara
- ✓ rosaano mimmito ayirrisa, woleno kore labbannore assa rosu mini amanyooteeti yinanni.

Misile 4. 13 Mimmito ayirrinsanni gara
leellishshanno misile

Fooliishsote xaphishsha

- Mittu mini giddo mitteenni hee'ranno manni gambooshshe mini maateeti yinanni.
- Mittu mini maate giddo maatete miilla heedhanno.
- Mini maate miilla yineemmori :Ama , Anna Oosonna mine mitteenni hee'ranno mannaati.
- Maatete giddo annunna ama maatete gashshaanooti.
- Maatete giddo amate, annahonna oosote uminsahu loosu qeechi noonsa.
- Amanna annu addi addi loosu loosse afidhanno woxinni maatensara hasiisannore wonshitanno.
- Manchu beettira sase qara ikkitinoti kaimu hasatto noosi.
Insano: sagale, uddanonna gallanni mineeti.
- Rosu mini rosaano babbaxxitino egenno afidhanno baseeti.
- Rosu mini hoowe giddo ronsanni kifile , maxaaffate mine, murrichu biiro, shumate mine, bandiira, godo'lete xawonna wole kore labbannore anfanni.
- Ronsanni kifile gido rosaanote barcimi, saleeda, rosiisaanchu barcimanna woleno kore labbannore anfanni.
- Maxaaffate mine duuchu dani maxxaaffa heedhanno.
- Rosu mine heedhanno rosaano baala rosu mini amanyoote ayirrisa hasiissanno.

- Gamba yee godo’latenni addi addi egenno, dandoonna dancha amanyoote ronsanni.
- Gamba yine loosi’ra yaa lamunna hakkuy aleenni ikkino manni halame mitteenni loosi’rate.

Xaphoomu Rosiishsha

I. Konni woroonni noo xa’mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre.

- _____ 1. Ama, annunna ooso mini maatete miillaati yinanni.
- _____ 2. Maatete giddo oosonna muli fiixi maatete gashshaanooti
- _____ 3. Dagoomittete heeshsho giddo meyaateranna labbaahura taalu loosu qeechi noonsa.
- _____ 4. Oosote qoosso agaranna rosiisa annunna amate qeechaati.

II. “A” gaamora noo qaalla” B” gaamora noote ledo fiixoonse

“A” gaamo

- _____ 1. Oosote qoosso
- _____ 2. Kaimu hasatto
- _____ 3. Maatete miilla
- _____ 4. Dancha amanyoote

“B” gaamo

- A. Sagale
- B. Mimmito ayirrisa
- C. Rosate qoosso
- D. Anna, amanna ooso

III. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Rosaano rosu mine leellishshanno dancha amanyoote **ikkinokkihu** hiikkonneeti?
A/ barrisira
B/ kifilete looso loosa
C/ mimmito ayirrisa
2. Maatete kaimu hasatto **ikkinokkihu** hiikkonneeti?
A/ Gallanni mini
B/ Sagale
C/ Roso rosa
3. Maatete miilla giddo maate gashshannohu hiikkonneeti?
A/ Amanna Annu
B/ Ooso
C/ Muli fiixi
4. Sagale uddanonna gallanni mini maatete kaimu hasattooti.
A/ Halaaleho
B/ Kaphoho

FOOLIISHSHO ONTE**YANNITE DAGOOMU HAJUBBA****Fooliishshote xaphooma rosate dandoo**

Rosaano tenne fooliishsho rossu gedensaanni:

- doogote amanyoote xawissanno
- Echi Ayi Vi mannu aana iillishanno
gawajjo affanno.

Qara qara rosu amado

5.1. Kolishsho doogo horonsi'neemmo ga'ra

5.2. Echi Ayi Vi/Eedisi (HIV/AIDS)

Qara qara qaalla**Kolishsho doogo****Miinja****Zebira****Eedisi****Echi Ayi Vi**

5.1. Kolishsho woy asiphaaltete doogo horonsi'neemmo ga'ra

Rosate dandoo

Konni rosi gedensaanni rosaano;

- doogote yaa mayyaatero xawissanno,
- doogo uytanno horo kultanno,
- doogo horonsi'nanni amanyoote baddanno.

Xa'mo

Doogo uytanno horo maati? Hanni kifilete jaalla'ne ledoo gaamotenni hasaabbine rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Doogo dargunni darga ha'ratenna uduunne hodhisi'rate horo uytanno. Doogo injoose garinni lekkate doogo woy kaameelu doogo yinanni. Lekkate doogooti yinanniti kaameela oofate injiitannokkitenna lekkatenni ha'rate calla horonsi'nannite. Kaameelu doogooti yinanniti kaameela oofate injeessine loonsoonnita ikkitanna mannunna saada kayinni doogote qacce amadde ha'ra dandiitanno.

5.1.1 Kaameelu doogo

Xa'mo

Babbaxxino garinni loosantino doogo la'ine egentinoonni? Hanni rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Kaameelu doogo babbaxxino garinni loosa dandiinanni.

Lawishshaho:

- doogo umme calla kaameela oofate injeeshshatenni,
- doogote kincho tunge taashshine kaameela oofate injeesstenni.
- kolishsho doogo assine kaameela oofate injeshshatenni loosa injeesstenni.

Kaameelu doogo loosantannohu kaameela oofate ikkirono mannunna saada ha'ra dandiitanno.

Mannunna saada kaameelu doogo aanna hadhanno woyte qoropho assa hasiissanno.

5.1.2 Kaameelu doogo aana ha'nanni yannara assa hasiissanno qoropho.

Rosate dandoo

Konni rosi gedensaanni rosaano;

- kaameelu doogo aana ha'nanni woyte assa hasiissanno qoropho kultanno,
- kaameelu doogo aana dano hiittoonni daggannoro xawissanno,
- Kaameelu doogo aana dano gargadhinanni ga'ra baddanno.

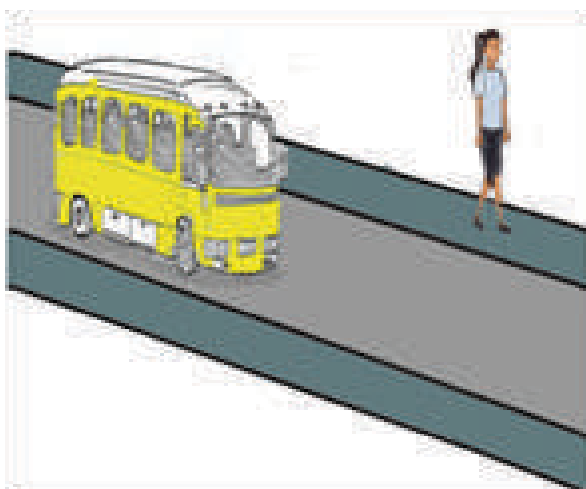
Xa'mo

1. Kaameelu doogo aana ha'neemmo woyte assa hasiissanno qoropho maati?
2. Doogo murre sa'neemmo woyte assa hasiissanno qoropho maati?

Kaameelu doogo aana ha'neemmo woyte babbaxxitino qoropho assa hasiissanno.

Lawishshaho:

- doogote gura widiidi qacce calla amande ha'ra
- kaameelu doogo tayinse sa'nay woyte gura qiniite la'ne qorophotenni sa'a
- kaameelu doogo aanaanni kaameelu doogo qaccera godo'la hooga
- kolishsho doogo ikkituro mannu sa'ara qixxeesinoonni widoonni woy zebru doogo aanaanni calla sa'a.

Misile 5.1 Doogote aana qorophotenni ha'ra leellishshanno misile

5.1.3 Kaameelu doogo aani dano

Rosate dandoo

Konni rosi gedensaanni rosaano:

- kaameelu doogo aani dano dagganno doogo baddanno,
- kolishsho doogo horonsi'nanni ga'ra xawissanno,
- doogote aani amanyoote kultanno.

Xa'mo

1. Kaameelu doogo aani dano hiittoonni dagganno?
2. Kolishsho doogo hiittoonni horonsi'neemmo?

Hanni kifilete jaalla'ne ledo gaamotenni hasaabbine
rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Mannu doogote aana haranno woyteno ikko doogo taayse
sa''anno woyte qoropho assa hasiissanno.

Qoropho assa hoongiro kaameelu woy xexxerrisu dano
iillitara dandiitanno.

Misile 5. 2 Kaameelu doogo aani dano leellishshanno missile.
Konni daafira mannu doogote aana ha'ranno woyteno
ikko doogo tayise sa''anno woyte kaajjado qoropho assa
hasiissanno.

Rosiishsha 5.1

I. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Doogo dargunni darga haratenna uduunne hodhisirate horo uytanno. A/ Halaaleho B/ Kaphoho
2. Mannu kaameelu doogo aana haranno woyte qoropho assa hasiissanno.
 A/ Halaaleho B/ Kaphoho
3. Kaameelu doogo aana qoropho assa hoongiro dano iillitara dandiitanno.
 A/ Halaaleho B/ Kaphoho
4. Kaameelu doogo aana ha'nanni woyte assa hasiissanno qoropho hiittenneeti?
 A/ Zebiru doogo aanaanni calla sa''a
 B/ Doogote gura widiidi qacce calla amande ha'ra
 C/ A nna B dawatote
5. Kaameelu doogo aana dano iillitara dandiitannohu
 A/ Zebiru aana tayse sa''atenni
 B/ Kaameelu doogo aana godo'latenni
 C/ Doogote guraaydi qacce amade ha'ratenni

5.2 Echi Ayi Vi/Eedisi

Rosate dandoo

Konni rosi gedensaanni rosaano:

- Eedisi mayimma xawissanno,
- Eedisi maatete aana abbanno gawajjo kultanno,
- Eedisi taraawanno doogo huwattanno,
- Eedisi xibbi taraawannokki gede gargadhinanni doogga xawissanno.

Xa'mo

- Echi Ayi Vi/Eedisi maati?

Eedisi yaa Echi Ayi Vi vayresenni taraawanno xibbaati.

Eedisi mannimma xibba gargadhitanno wolqa gawajjatenni manchu beetto reyoote sayse aano xibbaati.

5.2.1. Eedisi xibbi taraawanno doogo

Xa'mo

1. Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi taraawanno doogo affinoonni?
2. Echi Ayi Vi / Eedisi xibba gargadhinanni doogo affinoonni
Hanni rosiisaanchi'nera woy rosiisaancho'nera kulle.

Eedisi xibbinni amadamino manchiwiinni wolu manchiwa babbaxxitino dooggonni taraawanno.

- Eedisi xibbinni amadamino manchi ledi mundeete
kikkisama heedhanoha ikkiro Eedisi xibbi tarawanno.

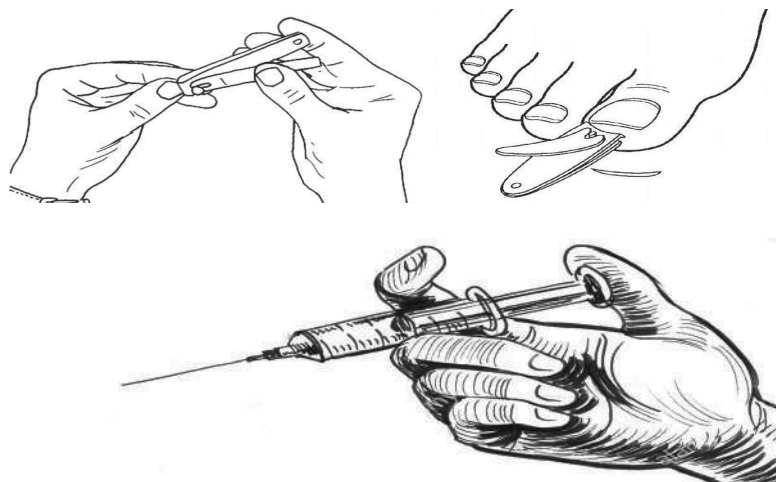
Lawishsha:

- hinkote fiqiiqichinni,
- milaacetenni,
- Marfenna woleno kore labbannore xiwaminno

manchi ledo guto horonsi'neemoha ikkiro xibbu xiwaminno manchiwiinni keeraanchu manchiwa taraawanno.

Echi Ayi vi/ Eedisi xibbi taraawo gargadhate:

1. Mittu manchi horonsi'rino fiqiiqichinni wolu horonsi'ra dihasiissanno.
2. Mittu manchi culunqa mudhino milaacenni wolu manchi mudha dihasiissanno.
3. Mittu manchira xagicho qansoonni marfenni wole qolle qasa dihasiissanno.

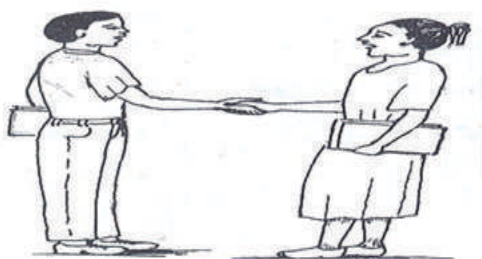

MIsile 5.3 Echi Ayi vi/ Eedisi xibbi taraawo doogo lellishshanno misilla

5.2.2. Eedisi xibbi taraawannokki doogo

Eedisi xibbinni amadamino manchiwiinni keraanchu manchira taraawannokki doogo: **lawishshaho**:

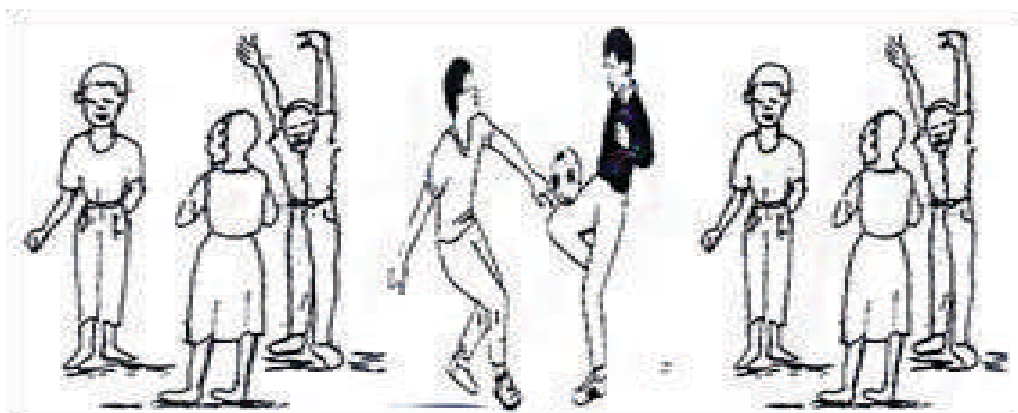
- anga amadatenni,
- ledo itatenni,
- ledo godo'latenni,
- miteenni goxatenninna woleno kore labbanorinni Eedisi xibbi ditaraawanno.

Misile 5. 6 Mimmitu anga amadatenni Eedisi xibbi ditaraawanno

Misile 5. 7 Miteenni itatenni Eedisi xibbi ditaraawanno

Misile 5.8 Mitteenni godo'latenni Eedisi xibbi ditaraawanno

5.2.3. Echi Ayi VI/ Eedisi Iilishanno gawajjo

Rosate dandoo

Konni rosi gedensaanni rosaano:

- Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi maatete aana iillishanno gawajjo kultanno,
- Echi Ayi Vi/Eedisi xibbi maatete aana iillishanno gawajjo gargadhinanni doogo xawissanno.

Xa'mo

1. Echi Ayi Vi/Eedisi xibbi maatete aana iillishanno gawajjo maati?
2. Echi Ayi Vi/Eedisi xibbi maatete aana iillishanno gawajjo may garinni gargadhinanni?

Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi maatete anna gawajjo iillishanno Manchu beetti aleenni xawinsooni qoropho assa hoogiha ikkiro Echi Ayi Vi/ Eedisi abbanno gawajjora regecci yaanno.

Echi Ayi Vi/ Eedisi abbanno gawajjo:

Lawishshaho:

- fayyimmate gawajjo
- Miinju gawajjonna woleno kore labbanno gawajjo iillishara dandaanno.

Echi Ayi Vi/ Eedisi abbanno gawajjonni mini maate annanna ama hooggara dandiitano.

Annunna ama hoogguha ikkiro mini maate woy qaaquullu addi addi mitiimma giddo ubbanno.

Lawishshaho:

- qaaquullu ittannore hoogganno.
- qaaquullu rosu mini'ra haratenni gede'nitanno.
- kaa'lanonsaha hoogganno woleno kore labbanno gawajjo iillitannonsa.

Konni daafira Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi maatete aana iillishanno gawajjo anfe qoropho assa hasiissanno.

Rosiishsha 5.2**I. Konni woroonni noo xa'mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre**

- _____ 1. Eedisi yaa Echi Ayi Vi vayresenni taraawanno xibbaati.
- _____ 2. Eedisi xibbi maatete aana gawajjo abbanno.
- _____ 3. Mitteeni godo'latenni Eedisi xibbi tarawara dandaano

II. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

4. Eedisi xibbi keeraanchu manchira taraawanno doogo hiittenneeti?
 - A) Ledo itatenni B) Ledo godo'latenni
 - C) Mundeete kikkisamanni
5. Eedisi xibbi keraanchu manchira **taraawannokki** doogo hiittenneeti?
 - A) Ledo itatenni B) Ledo godo'latenni
 - C) A nna B dawarote.

Fooliishshote xaphishsha

- Doogote yaa mannu, saadanna kaameelu mittu darginni wolu dargira ha'ranno woy hodhanno gedde loonsoonnite.
- Doogo dargunni darga ha'ratenna uduunne hodhisi'rate horo uytanno.
- Doogo injoose garinni lekkate doogo woy kaameelu doogo yinanni.
- Kaameelu doogo aana ha'neemmo woyte babbaxxitino qoropho assa hasiissanno.
- Kolishsho doogo ikkituro manu sa'ara qixxeessinoonni widoonni woy zebiru doogo aanaanni calla tayse sa'a hasiissanno.
- Doogote gura widiidi qacce calla amande hara hasiissanno
- Kaameelu doogo aana qoropho assa hoongiro kaameelu woy xexxerrisu dano iillitara dandiitanno.
- Eedisi yaa Echi Ayi Vi vayresenni taraawanno xibbaati.
- Eedisi xibbi xiwaminno manchiwiinni keeraanchu manchiwa mundeete kikkisamanni taraawanno.
- Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi maatete aana gawajjo iillishano.
- Echi Ayi Vi/ Eedisi xibbi taraawanno doogonna maatete aana iillishano gawajjo anfe qoropho assa hasiissanno.

Xaphomu Rosiishsha

I. Konni woroonni noo xa'mo halaaleho woy kaphoho yitine dawarre.

- ___ 1. Kaameelu doogo aana ha'neemo woyte doogote gura raga calla amande ha'ra hasiissanno.
- ___ 2. Kolishsho doogo taaynse sa'neemmo woyte zebiru aanaanni calla sa'a hasiissanno.
- ___ 3. Kaameelu doogo aana godo'la dancha amanyooteti.
- ___ 4. Kaameelu doogo aana godo'la hedeweelcho dano abbitanno.
- ___ 5. Qaraamo uduunnicho gutunni horoonsi'ra Echi Ayi Vi vayrese taraabbanno gede assitanno.

II. Konni woroonni noo xa'mora taalo dawaro doortine qolle.

1. Konni woroonni shiqqinori giddo Echi Ayi Vi Eedisi taraawanno doogo **ikkitinoti** hiittenneeti?
 - A/ Mundeete kikkisamanni
 - B/ Mitteenni godo'latenni
 - C/ Mitteenni itatenni
2. Echi Ayi Vi/Eedisi maatete aana abbanno gawajjo hiittenneeti?
 - A/ Miinju gawajjo
 - B/ fayyimmate gawajjo
 - C/ A nna B dawarote

3. Kaameelu doogo aana ha'neemmo woyte assa
hasiissanno qoropho hiittenneeti?
A/ Doogote gura widiidi qacce calla amande ha'ra
B/ Doogo tayinse sa'neemmo woyte gura qiniite la'ne
sa''a.
C/ A nna B dawarote
4. Kaameelu doogo aana dano iillitara dandiitannohu
A/ Zebiru aana kawanna ka'a la'ne tayinse sa''atenni
B/ Kaameelu doogo aana godo'latenni
C/ Doogote guraaydi qacce amade haratenni
5. Edisi xibbi keeraanchu manchira **taraawannokki** doogo
hiittenneeti?
A/ Ledo itatenni
B/ Qaraamoricho guto horonsi'ratenni
C/ Mundeete kikkisamanni